

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 1997/98:158 Uppföljning av skogspolitiken jämte följdmotioner med 40 yrkanden och motioner från allmänna motionstiden med 20 yrkanden. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändringar i skogsvårdslagen. Ändringarna innebär bl.a. preciseringar i fråga om kraven på skogsförnygring och miljöhänsyn. Vidare skärps bestämmelserna om krav på säkerhet för återväxtåtgärder efter avverkning. Därutöver införs det krav på att det för varje brukningsenhet skall finnas en redovisning av hur skogen ser ut och vilka natur- och kulturmiljövärden som har registrerats för brukningsenheten.

Utskottet föreslår med anledning av tre motionsyrkanden (s, v, c) att regeringen utvärderar effekterna av vissa bestämmelser i jordförvärvslagen m.m. i syfte att komma till rätta med problemen med oseriösa former av skogsbruk. Övriga motioner avstyrks.

Till betänkandet har fogats 14 reservationer och 6 särskilda yttranden.

Propositionen

Regeringen (Närings- och handelsdepartementet) föreslår i proposition 1997/98:158 att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429),
2. lag om ändring i lagen (1998:000) om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen redovisas en utvärdering som Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har gjort av 1993 års skogspolitiska beslut. Regeringen konstaterar att varken skogspolitikens produktionsmål eller dess miljömål har nåtts ännu. Målen bör emellertid ligga fast.

I syfte att snabbare och mer effektivt nå målen föreslås vissa förändringar i skogsvårdslagen (1979:429). Förändringarna innebär bl.a. preciseringar i fråga om kraven på skogsförnygring och miljöhänsyn. Vidare föreslås viss ytterligare skärpning av bestämmelserna om krav på ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder efter avverkning. I syfte att markera nödvändigheten av ett

bra informationsunderlag för varje skogsägare införs ett krav på att det för varje brukningsenhet skall finnas en redovisning av hur skogen ser ut och vilka natur- och kulturmiljövärden som har registrerats för brukningsenheten. Det aviseras resursförstärkningar för områdesskydd av olika slag och för information, rådgivning och tillsyn. Slutligen lämnas det en redovisning av vissa kulturmiljöfrågor i skogsbruket baserad på en utredning av Riksantikvarieämbetet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1999.

Lagförslagen fogas som bilaga till detta betänkande.

Motionerna

Motioner med anledning av propositionen

1997/98:Jo76 av Maggi Mikaelsson m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen skall ge Skogsstyrelsen i uppdrag att ta fram en statistikredovisning som tillgodoser kravet på jämförbarhet mellan länder,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rådgivning vid avverkning och återväxtåtgärder,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen skall ge Skogsstyrelsen i uppdrag att göra en ny utvärdering av röjnings- och gallringsåtgärderna under 1999 och därefter återkomma med en redovisning till riksdagen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen skall ge Skogsstyrelsen i uppdrag att höja den lägsta tillåtna åldersgränsen för förnygringsavverkning,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att jordförvärvslagen skall ses över i syfte att stärka bosättningsplikten och öka lokalbefolkningens möjligheter att förvärva skogsfastigheter eller del därav,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förlängd tid mellan anmälan och påbörjad avverkning samt tillståndsplikt för avverkning,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vad skogs- och miljöredovisningen skall innehålla,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att öka de ekonomiska anslagen till naturvården.

1997/98:Jo77 av Leif Marklund m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det under avsnittet "Anläggning av ny skog" klart bör uttalas att "ståndsortsanpassad trädslagsblandning med huvudinriktning på barrskog skall eftersträvas",

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändring i 6 § skogsvårdslagen så att den omfattas av både plant- och ungskog,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett samlat lägesbundet informationsmaterial.

1997/98:Jo78 av Leif Marklund och Mats Lindberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör ta initiativ till att underlätta en utveckling av formerna för sektorsansvaret.

1997/98:Jo79 av Leif Marklund och Ulf Kero (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder för att stimulera anläggandet av skogsbilvägar.

1997/98:Jo80 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av översyn av reglerna för naturvårdshänsyn i skogsbruket,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bindande hänsynskrav på avverkningen om det i området finns hotade arter,

3. att riksdagen begär att regeringen tar initiativ till att de återstående ur- och naturskogarna får ett interimistiskt skydd i avvaktan på permanent lösning,

4. att riksdagen beslutar att 5 % av den produktiva skogsmarken nedanför den fjällnära skogen skall ges ett varaktigt skydd till år 2005 och att 10 % av den produktiva skogsmarken nedanför den fjällnära skogen skall ha varaktigt skydd till år 2010,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det är angeläget att skyddet av områden större än vad som har ansetts som nyckelbiotop men mindre än naturreservat löses på ett konstruktivt sätt,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att spara stora äldre träd, framför allt på de torra impedimenten, eftersom dessa är av betydelse för den biologiska mångfald som kan finnas i dessa biotoper,

7. att riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag på ytterligare sänkning av den areal som är undantagen för begränsningar vid avverkningar i enlighet med vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till krav på högre avverkningsålder än i dag för slutavverkning i enlighet med vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen begär att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag där säkerheten för återplantering knyts till fastigheten,

10. att riksdagen begär att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag som stoppar det överuttag vid gallring som beskrivs i motionen.

1997/98:Jo81 av Lennart Brunander m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheterna för enskilda och företag att frivilligt avsätta pengar till skydd av värdefulla naturmiljöer,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statens skogsinnehav,

3. att riksdagen begär att regeringen skall återkomma till riksdagen med ett förslag till förändrad terminologi inom skogsbruket, i enlighet med vad som föreslagits i Skogsstyrelsens utredning,

4. att riksdagen begär att regeringen skall återkomma med förslag om skärpning av ransoneringsregeln,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om slutavverkningsålder,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en parlamentarisk utredning i syfte att se över jordförvärvslagen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fyra veckors anmälningsskyldighet för avverkning,

8. att riksdagen beslutar att avslå förslaget om en obligatorisk skogsredo-visning,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skogsvårdslagens parallella tillämpning med miljöbalken,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av skoglig forskning.

1997/98:Jo82 av Dan Ericsson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skoglig kompetens vid Sveriges beskickningar utomlands,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ny terminologi för ägoslagsindelning,

3. att riksdagen i enlighet med vad i motionen anförts avslår förslaget om att ge regeringen bemyndigande att meddela föreskrifter om hur avverkning skall bedrivas,

4. att riksdagen i enlighet med vad i motionen anförts avslår förslaget om att regeringen för skogsbruket skall meddela föreskrifter om naturvården och kulturmiljövården,

5. att riksdagen i enlighet med vad i motionen anförts avslår förslaget om att återinföra en form av skogsbruksplan,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att statliga medel skall anslås för att motverka markförurningen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om katastrofskydd vid insektsangrepp på skogsbeståndet.

Motioner från allmänna motionstiden 1998

1998/99:MJ219 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att sälja statligt ägd skog till enskilda brukare,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att återväxtåtgärder skall tillhöra fastigheten,

1998/99:MJ224 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

42. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om övergripande, långsiktiga och hållbara spelregler för skogsnäringen,

1998/99:MJ302 av Berndt Ekholm och Arne Kjörnsberg (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en ändring av den nedre arealgränsen för avverkningsbegränsningar i södra Sverige,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör ta initiativ till en synkronisering av bestämmelserna i fastighetsbildningslagen och skogsvårdslagen.

1998/99:MJ306 av Göte Jonsson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om terminologin för ägoslagsindelning,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avverkning av skog,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skogs- och miljöredovisning,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om redovisning av skogsimpediment som skyddad mark,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en sammanhållen skogspolitik,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skogsfrågor och EU.

1998/99:MJ308 av Caroline Hagström m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stabila och långsiktiga spelregler för skogsnäringen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om konsekvenserna om miljöbalken i förhållande till skogsvårdslagen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om detaljregleringar av skogsbruket,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av den nya skogspolitiken,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ägarstrukturen inom svenskt skogsbruk,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Skogsorganisationens informations- och rådgivningsverksamhet,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av ett katastrofskydd för skogsägare,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ekonomiskt stöd till skogsägare för åtgärder mot markförsurning,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om medel för biotopskyddsområden och för naturvårdsavtal.

Utfrågning

Utskottet anordnade den 20 oktober 1998 en utfrågning med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Statens fastighetsverk med anledning av förelig-

gande proposition. Den 5 november utfrågades Skogsägarnas Riksförbund i samma ärende.

Utskottet

Inledning

År 1993 beslutade riksdagen om en ny skogspolitik (bet. 1992/93:JoU15). Utskottet uttalade därvid bl.a. att det förutsatte att en utvärdering av den nya skogspolitikens effekter på den biologiska mångfalden m.m. skulle redovisas för riksdagen. I den proposition som här behandlas redovisas den utvärdering som Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har gjort av 1993 års skogspolitiska beslut. Regeringen konstaterar i propositionen att varken skogspolitikens produktionsmål eller dess miljömål har nåtts ännu. Målen bör emellertid ligga fast. I syfte att snabbare och mer effektivt nå målen föreslås vissa förändringar i skogsvårdslagen (1979:429). Förändringarna innebär bl.a. preciseringar i fråga om kraven på skogsförnyring och miljöhänsyn.

Sedan den nya skogspolitiken beslutades år 1993 har utskottet vid ett flertal tillfällen behandlat skogsfrågorna. Senast skedde detta i betänkande 1997/98:JoU15. Vissa skogsfrågor har även behandlats i utskottets betänkanden om miljöbalken och dess följdlagstiftning (bet. 1997/98:JoU20 och bet. 1997/98:JoU25).

Utskottets beredning av detta ärende har skett delvis parallellt med behandlingen av budgetpropositionen för år 1999, utgiftsområdena 20 och 23 (se bet. 1998/99:MJU1 och bet. 1998/99:MJU2).

Svensk skogspolitik i ett internationellt perspektiv

Propositionen

Sverige bör även i fortsättningen verka aktivt i de pågående internationella förhandlingarna för en överenskommelse om ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart skogsbruk i alla delar av världen. Inom EU bör Sverige arbeta för fortsatt nationell bestämmanderätt vad gäller skogspolitiken och för en bättre samordning inom EU av hanteringen av de frågor som berör skogsbruket och skogsindustrin. Ett nära samarbete inom Norden i skogspolitiska frågor är angeläget.

Motionerna

Kristdemokraterna efterlyser i motion Jo82 yrkande 1 starkare insatser från statens sida på det internationella planet. Den internationella konkurrensen gör det enligt motionärerna helt nödvändigt att vid svenska beskickningar utomlands återupprätta bevakningen av skogliga frågor.

I motion MJ306 (m) yrkande 10 påtalas vikten av att de nordiska länderna är tongivande inom EU när det gäller att sätta agendan när t.ex. miljö- och forskningsområdena berör skogliga frågor.

Utskottets överväganden

Frågan om skoglig kompetens vid Sveriges beskickningar utomlands är delvis en fråga om budgetmedel för olika ändamål inom utgiftsområde 23. Dessa ämnen behandlas av utskottet i betänkande MJU1 parallellt med detta ärende och utskottet avstår därför i detta sammanhang från att föreslå några ytterligare åtgärder med anledning av motion Jo82 (kd) yrkande 1.

Utskottet förutsätter att det svenska EU-arbetet samordnas så att samtliga intressen, dvs. även de skogliga, vägs samman då de svenska ståndpunkterna i EU-förhandlingarna arbetas fram. Regeringen redovisar också i propositionen de ansträngningar som gjorts från svensk sida bl.a. för att skogsforskningen skulle få en framskjuten plats i EU:s femte ramprogram för forskning. Med hänvisning till det anförda avstyrks motion MJ306 (m) yrkande 10.

Utvärderingen av skogspolitiken

Skogspolitiken och dess mål

Propositionen

I 1993 års skogspolitiska beslut slogs det fast att skogspolitiken måste ges en långsiktig och ekologisk inriktning. Det anfördes också att det inte är möjligt och rimligt att med alltför korta intervaller ändra grunderna för skogspolitiken mot bakgrund av det grundläggande kravet på en god hushållning och med hänsyn till de långa växttider som gäller för den svenska skogen. Å andra sidan måste nya kunskaper och värderingar få komma till uttryck i den konkreta utformningen och tillämpningen av skogspolitiken. Insikten om detta är bakgrunden till det beslut som togs år 1993 att redan inom en fyra-årsperiod göra en första utvärdering av 1993 års skogspolitiska beslut.

Skogsstyrelsen har sålunda haft i uppdrag att utvärdera 1993 års skogspolitiska beslut särskilt avseende miljömålet. Tillsammans med Naturvårdsverket har Skogsstyrelsens uppdrag vidare varit att fortlöpande utvärdera effekterna på den biologiska mångfalden av den nya skogspolitiken.

Det är enligt regeringens uppfattning nödvändigt att skogspolitiken följs upp löpande och att resultaten av denna uppföljning redovisas med lämpliga tidsmellanrum, t.ex. vart fjärde år. Härigenom blir det möjligt att göra de nödvändiga redovisningar som riksdagen behöver och de Anpassningar som är angelägna. Detta är i linje med den plan som regeringen har redovisat också för miljöpolitiken (prop. 1997/98:145). Samtidigt måste skogspolitiken kännetecknas av det stabilitetskrav som följer av de naturliga betingelser som är grunden för en hållbar skogsnäring i vårt land.

Det av riksdagen fastlagda produktionsmålet i skogsbruket, jämställt med miljömålet, är att skogen och skogsmarken skall utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning skall ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar. Miljömålet är att skogens naturgivna produktionsförmåga skall bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen skall säkras. Skogen skall brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i

skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper skall skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden skall värnas.

Utvärderingen visar att miljöhänsynen inom skogsbruket successivt har förbättrats under hela decenniet. Varken produktions- eller miljömålet har dock hittills uppnåtts. Skogsstyrelsen påpekar att skogen ger en uthålligt hög virkesproduktion men att den försämrade skogsvården under 1900-talet leder till att skogen inte får den önskvärda sammansättningen. Vidare anser Skogsstyrelsen att det är otillfredsställande att skogsvårdens kvalitet och omfattning vad gäller återväxter, röjning och gallring inte når upp till de nivåer som har förutsatts i politiken. Det har skett betydande framsteg inom miljöområdet men för främst målet att bevara den biologiska mångfalden återstår mycket arbete.

Regeringen anser att målen bör ligga fast. De båda målen är modernt utformade och väl avvägda både i sig själva och gentemot varandra. De speglar både den internationella utvecklingen och vår nationella tradition. Även om de är uttryckta något annorlunda omfattar de grundsynen på en hållbar ekonomisk, social, kulturell och ekologisk utveckling. En skogspolitik av detta slag innebär sålunda att vi tar vårt ansvar både nationellt och internationellt för en utveckling som tjänar även kommande generationer. Det kan givetvis inte uteslutas att målen kan komma att behöva justeras till följd av nya kunskaper och erfarenheter. Sådana förändringar är emellertid inte aktuella efter den korta tid som förflutit sedan riksdagen lade fast målen.

Det bör i sammanhanget betonas att riksdagens beslut om de båda målen förutsatte att varken riksdagen eller regeringen skulle lägga fast några del- eller detaljmål. Det är en uppgift för skogsvårdsorganisationen att utforma sådana.

Motionerna

I motionerna MJ224 yrkande 42 och MJ308 yrkande 1 (båda kd) påtalas skogsbrukets och skogsindustrins betydelse som basnäring i Sverige. För att svenskt skogsbruk och svensk skogsindustri skall kunna utvecklas i framtiden krävs enligt motionärerna övergripande långsiktiga och hållbara spelregler som befrämjar såväl produktions- som miljömål. Vidare erinras i den senare motionens yrkande 3 om att Kristdemokraterna tidigare avvisat ett antal regeringsförslag som innebär en återgång till ett mer detaljreglerat skogsbruk. Motionärerna anser även att det enskilda ägandet inom svenskt skogsbruk bör stimuleras (yrk. 5). Kristdemokraterna anser vidare i motion MJ308 yrkande 4 att den nya skogspolitiken bör få verka under en längre tid innan en mer omfattande utvärdering görs och vittgående slutsatser dras.

Sverige saknar enligt motion MJ306 (m) yrkande 9 en sammanhållen och framåtsyftande skogspolitik. De olika departementen ger olika budskap vilket är negativt inte minst i internationella sammanhang. Motionärerna betonar vikten av att man från svensk sida, utifrån en samlad uppfattning, redovisar skogsbrukets betydelse för den svenska ekonomin och informerar sakligt om våra brukningsmetoder och innehållet i den skogliga lagstiftningen.

Utskottets överväganden

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömningar angående behovet av mer långsiktiga utvärderingar respektive löpande uppföljning av skogspolitiken. Utskottet ser ingen avgörande skillnad mellan dessa överväganden och de synpunkter som redovisas i motion MJ308 (kd) yrkande 4. Motionen påkallar ingen särskild åtgärd från riksdagens sida i den delen.

Utskottet vill vidare understryka att det inte råder några delade meningar om skogsbrukets och skogsindustrins stora betydelse som basnäring i Sverige. Det bör bl.a. framhållas att exporten av skogsprodukter är en av våra viktigaste inkomstkällor i det internationella handelsutbytet. Utskottet instämmer också i vad som anförs i kd-motionerna MJ224 och MJ308 att det krävs långsiktiga och hållbara riktlinjer och bestämmelser angående skogspolitikens mål. Som regeringen anfört måste skogspolitiken kännetecknas av det stabilitetskrav som följer av de naturliga betingelser som är grunden för en hållbar skogsnäring. Den uppföljningsverksamhet som görs på både lång och kort sikt kan dock ge anledning till vissa anpassningar främst vad avser medlen i skogspolitiken. Med det anförda avstyrker utskottet de ganska allmänt hållna synpunkterna i motionerna MJ224 yrkande 42 och MJ308 yrkandena 1 och 3.

Utskottet behandlade i sitt betänkande 1996/97:JoU17 ägarstrukturen inom svenskt skogsbruk. Utskottet konstaterade därvid att cirka två tredjedelar av Sveriges yta bär skog i någon form. Hälften av skogen ägs av privata, mindre skogsägare, 25 % av privata bolag och resten av staten, kommunerna och kyrkan. Utskottet fann vid det tillfället inte anledning till något uttalande om ägarstrukturen i svenskt skogsbruk. Inte heller i detta sammanhang finner utskottet att ett uttalande i enlighet med vad som anförs i motion MJ308 (kd) yrkande 5 är befogat och motionen avstyrks i berörd del. I motionen har för övrigt inte närmare utvecklats vilken typ av stimulanser eller styrmedel som skulle utnyttjas för att främja enskilt ägande inom skogsbruket. Den offentliga kontroll som staten utövar i fråga om förvärv av skogsmark sker i huvudsak inom ramen för förvärvsprövningen enligt jordförvärvslagen. Utskottet hänvisar därvidlag till vad som i det följande anförs om en översyn av vissa bestämmelser i jordförvärvslagen och fastighetsbildningslagen.

Utskottet har inga invändningar mot de synpunkter som framförs i motion MJ306 (m) yrkande 9 om att det är viktigt att vi från svensk sida sakligt informerar om våra brukningsmetoder och innehåll i den skogliga lagstiftningen. Utskottet ser det närmast som en självklarhet att regeringen och berörda myndigheter bedriver sin verksamhet på angivet sätt, och något uttalande av riksdagen härom är inte påkallat. I övrigt hänvisar utskottet till vad som ovan anförts om skogens betydelse som basnäring m.m. Motionen avstyrks i denna del.

Skogspolitikens medel

Propositionen

Medlen i gällande skogspolitik är av rättslig, ekonomisk och administrativ art. Skogsvårdslagstiftningen anger de flesta av de grundläggande krav som ställs på skogsbruket. Men även i naturvårdslagstiftningen och i kulturminneslagstiftningen finns det krav på hur skogsbruket skall bedrivas. Lagstiftningen kompletteras numera i mindre grad av statligt ekonomiskt stöd till åtgärder i skogsbruket. Andra medel kan sammanfattas under rubriken kunskapsförsörjning. Hit kan räknas information, rådgivning, utbildning, utveckling och forskning. Staten har i modern tid svarat ekonomiskt och praktiskt för merparten av dessa insatser. Under de senaste decennierna har emellertid en större del av ansvaret förts över till skogsbruket självt.

En väsentlig förändring som gjordes genom 1993 års skogspolitiska beslut var att de statliga subventionerna begränsades väsentligt på ett sätt som följer de internationella frihandelsreglerna. En annan påtaglig förändring som hade förts fram öven i andra sammanhang var skogsbranschens ökade ansvar för den forskning som ligger nära praktisk tillämpning. Informationen och rådgivningen som i stor omfattning har nära samband med lagstiftningens tillämpning är dock fortfarande en viktig angelägenhet för staten.

De förändringar som gjordes genom 1993 års skogspolitiska beslut när det gäller de grundläggande bedömningarna i fråga om skogspolitikens medel bör ligga fast. Någon förändring bör således inte göras. Det innebär bl.a. att det inte är aktuellt att åter införa en skogsvårdsavgift.

Utskottets överväganden

Utskottet har inga invändningar mot regeringens överväganden i detta avsnitt och hänvisar till de bedömningar som i övrigt görs i detta betänkande angående skogspolitikens mål och medel.

Skogsvårdslagstiftningen och skogsvårdslagens tillämpningsområde

Propositionen

Skogsvårdslagen med dess föreskrifter beslutade av regeringen och Skogsstyrelsen är ett av de viktigaste medlen i skogspolitiken sedan länge. Skogsvårdslagstiftningen innehåller de normer som blivit allmänt accepterade i vårt land och som tar sikte på vad som numera kallas ett hållbart skogsbruk men som tidigare hade benämningen långsiktigt eller uthålligt.

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har föreslagit ändringar på samtliga tre nivåer i lagstiftningen, nämligen i lagen, i regeringens förordning och i Skogsstyrelsens föreskrifter. Det bör samtidigt erinras om de ändringar som följer av den av regeringen föreslagna miljöbalken som bl.a. ersätter naturvårdslagen. I det följande behandlas enbart de bestämmelser som på skilda

sätt har aktualiserats av Skogsstyrelsen och av Naturvårdsverket i utvärderingen.

I 2 § skogsvårdslagen anges vad som i lagen avses med skogsmark och skogliga impediment. Syftet är sålunda enbart att klargöra var de olika bestämmelserna i skogsvårdslagen är tillämpliga. Skogsstyrelsen motiverar sitt förslag till en översyn av terminologin bl.a. med hänvisning till begreppsförvirring i anslutning till statistiska redovisningar och i samband med rapportering till internationella organisationer. I debatten om arealen skyddad skogsmark råder det inte sällan oenighet eftersom skogsmark har olika definition eller av skilda skäl ges olika definition beroende på vem som redovisar och var redovisningen sker.

Givetvis är det angeläget att i jämförande statistik skapa enhetlighet både nationellt och internationellt. Sverige verkar särskilt i olika internationella organisationer för detta. Det är för svensk del Skogsstyrelsens uppgift att i egenskap av ansvarig myndighet för skogsstatistiken utforma denna på ett sätt som tillgodoser skilda behov.

Definitionen av skogsvårdslagens tillämpningsområde är en helt annan sak. Den definition som nu finns är väl inarbetad sedan länge och utformad med utgångspunkt i sitt särskilda syfte. Den bör därför bestå. Detsamma gäller den år 1993 beslutade definitionen av skogliga impediment. Denna tillkom i huvudsak för att kunna ange var vissa av lagens bestämmelser om naturvårdshänsyn gäller.

Motionerna

Enligt motion Jo76 (v) yrkande 1 är det viktigt att statistik över skyddade arealer blir jämförbar mellan länder, men motionärerna delar regeringens uppfattning att detta kan ske utan att vedertagna definitioner ändras. Regeringen bör därför ge Skogsstyrelsen i uppdrag att ta fram en statistikredovisning som tillgodoser kravet på jämförbarhet mellan länder.

I motionerna Jo81 (c) yrkande 3, Jo82 (kd) yrkande 2 och MJ306 (m) yrkande 1 anförs att regeringen bör återkomma till regeringen med förslag till ändrad terminologi inom skogsbruket i enlighet med Skogsstyrelsens förslag. Moderaterna anför dessutom att skyddet för impedimenten är så starkt att de bör redovisas som skyddad mark (yrkande 6).

Utskottets överväganden

Utskottet anser i likhet med regeringen att den nuvarande definitionen av skogsmark och skogliga impediment bör bestå och avstyrker därför motionerna Jo81 (c) yrkande 3, Jo82 (kd) yrkande 2 och MJ306 (m) yrkande 1.

Regeringen anför i propositionen att det är angeläget att i jämförande statistik skapa enhetlighet både nationellt och internationellt. Sverige verkar enligt regeringen särskilt för detta i olika internationella organisationer. Av propositionen framgår också att det för svensk del är Skogsstyrelsen som i egenskap av ansvarig myndighet för skogsstatistiken har i uppgift att utforma denna på ett sätt som tillgodoser skilda behov. Det uppdrag som efterfrågas i motion Jo76 (v) yrkande 1 ingår alltså redan i Skogsstyrelsens myndighets-

uppgifter. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd med hänvisning till det anförda.

Med hänvisning till vad som ovan anförts avstyrker utskottet även motion MJ306 (m) yrkande 6.

Anläggning av ny skog på skogsmark

Propositionen

Enligt 5 § skogsvårdslagen måste den som har avverkat anlägga ny skog. De föryngringsåtgärder skall vidtas som behövs för att trygga återväxten av skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt (6 §). Åtgärderna skall ha vidtagits senast under tredje året efter det att skyldigheten att anlägga ny skog inträdde. Sådd eller plantering (skogsodling) skall användas när naturlig föryngring inte kan bedömas ge tillfredsställande återväxt inom godtagbar tid.

Det står helt klart att återväxternas resultat inte tillgodoser skogsvårdslagens krav. Detta är allvarligt eftersom dåliga skogsföryngringar äventyrar den framtida virkesförsörjningen. Både kvantitet och kvalitet minskar. Därför är det absolut nödvändigt att förbättringar sker. Skogsodling måste tillämpas i större utsträckning. Skonsamma markberedningar måste utföras. Självföryngring får tillämpas enbart på marker som är lämpliga för sådan och med tillräckligt antal fröträd och med markberedning där så behövs.

Så som lagstiftningen är utformad kan en nödvändig förbättring ske utan ändringar i lagen. Däremot måste skogsägarna upplysas bättre om vad som gäller och hur föryngringsarbetet skall bedrivas. I vissa fall kan lagens bestämmelser om förelägganden behöva tillämpas.

Motionerna

I motion Jo76 (v) yrkande 2 påtalas behovet av ytterligare rådgivning till skogsägarna om de krav som ställs vid anläggning av ny skog, framför allt om skogsodlingsmetoder och markberedningsmetoder som inte förstör de biologiska förutsättningarna på skogsmarken. Därutöver behövs det kontinuerlig uppföljning av de nyanlagda skogarna för att bedöma återväxtåtgärderna på längre sikt. Regeringen bör därför ge Skogsstyrelsen dessa uppdrag.

Enligt motion Jo77 (s) yrkande 1 bör det klart uttalas att en ståndortsanpassad trädslagsblandning med huvudinriktning på barrskog skall eftersträvas vid anläggning av ny skog. Detta skulle enligt motionärerna vara av stor betydelse för vårt framtida skogsbestånd.

Utskottets överväganden

Utskottet delar de synpunkter som anförs i motion Jo76 (v) yrkande 2 om vikten av rådgivning och information vid anläggning av ny skog. Emellertid ingår dessa uppgifter i Skogsvårdsmyndighetens uppdrag varför ingen ytterligare åtgärd torde krävas med anledning av motionen. Beträffande utvärde-

ring av skogsvårdsåtgärder hänvisar utskottet till sina överväganden under rubriken Røjning och gallring av skog.

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömning att gällande bestämmelser om anläggning av ny skog på skogsmark bör ligga fast och avstyrker därför motion Jo77 (s) yrkande 1. I sammanhanget vill utskottet erinra om 6 § skogsvårdslagen enligt vilken de förnyngsåtgärder skall vidtas som behövs för att trygga återväxten av skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt.

Røjning och gallring av skog

Propositionen

Enligt skogsvårdslagen i dess lydelse t.o.m. år 1993 gällde att røjning av plantskog eller ungskog skulle ske när skogen är så tät eller av sådan beskaffenhet i övrigt att produktionen av värdefullt virke väsentligen hämmas. Vidare gällde att gallring av skog skulle ske i samma situationer. Dessa skyldigheter, utom kravet på røjning av plantskog, slopades genom 1993 års skogspolitiska beslut. Motivet härför var bl.a. att möjliggöra den framtida variation i skogarna som av flera skäl ansågs vara angelägen. Det påpekades också att andra åtgärder och förhållanden sannolikt hade påverkat den ökade aktivitet i dessa verksamheter som hade noterats för 1980-talet. Som exempel nämndes statsbidrag, intensifierad rådgivning och förbättrad lönsamhet i skogsbruket.

Enligt Skogsstyrelsens utvärdering har den årliga røjningen i skog minskat påtagligt från en nivå på ca 350 000 hektar under 1980-talet till ca 200 000 hektar under 1990-talet. Vad så gäller gallringarna redovisar Skogsstyrelsen att dessa, särskilt i fråga om den första gallringen, inte utförs vid den tidpunkt och i den omfattning som är önskvärd.

I budgetpropositionen för år 1998 har regeringen redovisat sin bedömning av vad som är angeläget att göra i fråga om røjningen av skog (prop. 1997/98:1 utg. omr. 23). Samma synsätt kan anläggas på gallringen. Både røjningens och gallringens betydelse för produktionen av värdefull råvara och därmed också för det enskilda skogsföretagets ekonomi måste tydliggöras. Det pågår i detta syfte en kampanj inte minst från virkesköparnas sida för att få till stånd en bättre skogsskötsel i detta syfte. Skogsvårdsorganisationens rådgivning är givetvis av stor betydelse även i detta sammanhang. Utvärderingen antyder att kampanjerna haft betydelse för att utvecklingen har vänt i fråga om røjningarna.

Både røjning och gallring är led i det kommersiella, konkurrensutsatta skogsbruket. Åtgärderna bör därför inte subventioneras med statliga medel. Om de kan utgöra ett intressant inslag i arbetsmarknadspolitiken får avgöras i en avvägning mot andra möjliga insatser. De statliga bidrag som i så fall skulle vara aktuella är enbart för merkostnader i förhållande till normala kostnader för åtgärden.

Motionerna

Vänsterpartiet anser i motion Jo76 yrkande 3 att regeringen bör överväga att återinföra ett lagreglerat krav på röjning och gallring. Skogsägarna bör dock ges ytterligare tid att visa att man klarar detta på frivillig väg. Regeringen bör därför ge Skogsstyrelsen i uppdrag att göra en ny utvärdering av röjnings- och gallringsåtgärderna under år 1999 och därefter återkomma med en redovisning till riksdagen.

I motion Jo77 (s) yrkande 2 anförs att 6 § skogsvårdslagen bör ändras så att röjnings- och gallringsplikten omfattar såväl plant- som ungskog.

Miljöpartiet anför i motion Jo80 yrkande 10 att regeringen bör återkomma med förslag som stoppar överuttag vid gallring.

Utskottets överväganden

Skogsstyrelsens utvärdering visar att den årliga röjningen och gallringen i skogen har minskat påtagligt sedan 1980-talet. Den kraftigaste minskningen inträffade dock innan den nya skogspolitiken trädde i kraft. Det är med andra ord troligen inte denna som har medfört den kraftiga aktivitetsminskningen. Regeringen redovisar i propositionen de åtgärder som vidtagits för att förbättra denna del av skogsskötseln. Utskottet instämmer i vad som anförs i motion Jo76 (v) yrkande 3 att effekterna av dessa åtgärder bör följas upp och redovisas för riksdagen. Denna uppföljning bör införlivas i den kontinuerliga utvärdering av skogspolitiken som regeringen förordar under avsnittet Utvärderingen av skogspolitiken och som enligt utskottets uppfattning bör redovisas för riksdagen en gång per mandatperiod. Motionen avstyrks i den mån den inte tillgodosetts genom vad som här anförs.

Utskottet förutsätter att även de problem med överuttag vid gallring som påtalas i motion Jo80 (mp) yrkande 10 behandlas i ovan nämnda uppföljning. Motionen torde i huvudsak vara tillgodosedd med det anförda och påkallar ingen vidare åtgärd.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att en ökning av skogsvårdande röjning och gallring bör uppnås genom information och rådgivning och avstyrker därför motion Jo77 (s) yrkande 2.

Avverkning av skog

Propositionen

Enligt 10 § första stycket skogsvårdslagen skall avverkning på skogsmark vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Syftet med denna bestämmelse är enligt förarbetena att tillgodose behovet av ett långsiktigt bärkraftigt skogsbruk. Bestämmelsernas närmare utformning ändrades genom 1993 års skogspolitiska beslut i syfte att möjliggöra en mindre stel tillämpning genom att tillåta nya avverkningsformer, dock med bibehållande av det grundläggande kravet på ändamålsenlighet i fråga om återväxt.

Goda återväxter efter avverkning är grundläggande i ett hållbart skogsbruk. Kravet på sådana har en bred förankring hos landets skogsägare. Det är en av de normer som är djupt rotade och som är viktig att föra vidare till kommande generationer skogsägare. Utvärderingen har visat, även om den omfattar tid även före den nya skogspolitikens ikraftträdande, att det behövs kraftfulla åtgärder för en förbättring av återväxten. I det sammanhanget är formen för föryngringsavverkning av stor och i många fall avgörande betydelse. Att tydligt kunna ge föreskrifter om hur avverkningen skall bedrivas för att vara ändamålsenlig för återväxten eller för att främja skogens utveckling är angeläget. Lagen bör därför kompletteras med ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela sådana föreskrifter. Avsikten är givetvis inte att omöjliggöra en ökad mångfald som 1993 års beslut avsåg utan i stället att förhindra avverkningsformer som uppenbarligen strider mot lagens syften.

Enligt 10 § andra stycket skogsvårdslagen får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas. Bestämmelsen fanns i sak redan före år 1994 men regleringen var då mycket detaljerad med möjlighet till omfattande undantag. Genom 1993 års beslut syftades det till en väsentlig förenkling av dessa regler. Samtidigt angavs det att en riktlinje för framtiden borde vara att sänka gränsen för lägsta slutavverkningsålder med 25 %.

Utvärderingen visar att åldern på den skog som föryngringsavverkas har sjunkit, främst i södra Sveriges granskogar. Behovet av att skydda och vårda den yngre skogen är sedan länge väl förankrat hos skogsägarna. Detta talar enligt regeringen för att den tidigare detaljregleringen inte bör återinföras. Det finns emellertid motiv för att uppmärksamt följa utvecklingen. Anledningen är de exploaterande avverkningar som bedrivs av vissa nya skogsägare som samtidigt utnyttjar de vidgade undantagen från ransoneringsbestämmelserna i övrigt. Det är Skogsstyrelsen som beslutar de närmare föreskrifterna om lägsta slutavverkningsålder. Om det visar sig att nuvarande regler utnyttjas på ett sätt som inte är i linje med skogspolitikens anda bör Skogsstyrelsen vidta åtgärder.

I 11 § skogsvårdslagen regleras skogsägarnas möjligheter att avverka. För större skogsinnehav är det sålunda möjligt att ge föreskrifter om att högst en viss andel av en brukningsenhets skogsmarksareal får avverkas under en viss period. I fråga om mindre skogsinnehav får föreskrifterna innebära att avverkning inte får ske i sådan utsträckning att mer än hälften av brukningsenhets produktiva skogsareal kommer att bestå av kalhyggen och yngre skog. För dessa har regeringen så sent som hösten 1997 beslutat att brukningsenheter mindre än 50 hektar helt skall undantas från begränsningen. Tidigare gällde undantaget alla brukningsenheter mindre än 100 hektar.

Den reglering som gällde före år 1993 ansågs krånglig samtidigt som den knappast hade någon betydelse för den regionala skogshushållningen. Snarare försvårade den skogsindustrins råvaruförsörjning. Mot den bakgrunden beslutades år 1993 den väsentliga uppmjukningen av regeln. Beslutet sammanföll nära i tiden med ändringar i fastighetsbildningslagen och jordförvärvslagen. Effekterna av ändringarna i fastighetsbildningslagen är osäkra. Ändringarna i jordförvärvslagen var emellertid sådana att helt nya grupper av

köpare av skogsfastigheter fick möjlighet att uppträda på marknaden. Bland dessa finns sådana som saknar tidigare förankring i skogsbruket och därmed inte tagit del av den normbildning som 1900-talets skogspolitik har medverkat till.

Denna utveckling har motiverat regeringen att skärpa bestämmelserna på redovisat sätt. Ytterligare skärpningar skulle ställa krav på väsentligt ökade resurser för tillsyn från skogsmyndighetens sida. Samtidigt skulle den utgöra en alltför stark begränsning i avverkningsaktiviteten. Den nuvarande arealgränsen får sålunda betraktas som väl avvägd och bör alltså inte ändras.

Motionerna

Enligt motionerna Jo76 (v) yrkande 4, Jo80 (mp) yrkande 8 och Jo81 (c) yrkande 5 bör reglerna vad gäller skydd för den unga skogen skärpas. Vänsterpartiet och Centerpartiet specificerar inte vid vilken ålder slutavverkning skall tillåtas. Miljöpartiet anser att lägsta tillåtna slutavverkningsålder bör vara 80 år i likhet med vad som gällde före 1993 års skogspolitiska beslut.

I motion Jo80 (mp) yrkande 7 anförs att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på ytterligare sänkning av den areal som är undantagen från begränsningar vid avverkningar. Utgångspunkten bör härvid vara de regler som gällde före 1993 års skogspolitiska beslut. Även motion MJ302 (s) behandlar i yrkande 1 den tidigare nämnda arealgränsen. Motionärerna anser härvid att arealgränsen för undantag från avverkningsbegränsningar i södra Sverige bör sänkas till 20 hektar. Motionärerna anför vidare att bestämmelserna i fastighetsbildningslagen och skogsvårdslagen bör synkroniseras med avseende på ransoneringsreglerna för skogsfastigheter.

I motion Jo81 (c) yrkas att gränsen för den s.k. ransoneringsregeln bör sänkas till 20 hektar (yrkande 4). Motionärerna anser även att en parlamentarisk utredning bör tillsättas i syfte att se över jordförvärvslagen. Syftet med utredningen skall vara att komma till rätta med de på vissa fastigheter omfattande slutavverkningarna samt att stärka boplikten (yrkande 6). I motion MJ302 (s) yrkande 2 anförs att regeringen bör ta initiativ till en synkronisering av fastighetsbildningslagen och skogsvårdslagen. Enligt motion Jo76 (v) yrkande 5 bör jordförvärvslagen ses över i syfte att stärka bosättningsplikten och öka lokalbefolkningens möjligheter att förvärva skogsmark.

Regeringens förslag att ändra skogsvårdslagen så att skogsvårdsmyndigheten får möjlighet att meddela föreskrifter om hur en avverkning skall ske behandlas i motionerna Jo82 (kd) yrkande 3 och MJ306 (m) yrkande 2. Motionärerna anser att det skulle vara en onödig återgång till den detaljreglering som den nya lagen avsåg att ta bort och de motsätter sig därför förslaget.

Utskottets överväganden

Enligt 10 § första stycket skogsvårdslagen skall avverkning på skogsmark vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Skogsstyrelsen har i sin utvärdering noterat att avverkningarna i många fall inte har varit ändamålsenliga för återväxten. Det innebär att syftet med bestämmelsen, den långsiktiga utvecklingen, äventyras. I vissa fall kan det

t.o.m. vara så att följderna av en olämplig avverkning inte går att rätta till i efterhand. Mot den bakgrunden har utskottet inga invändningar mot regeringens förslag att skogsvårdslagen skall kompletteras med ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur avverkning skall bedrivas för att stå i överensstämmelse med 10 § skogsvårdslagen. Motionerna Jo82 (kd) yrkande 3 och MJ306 (m) yrkande 2 avstyrks med hänvisning till det anförda.

Skogsstyrelsens utvärdering visar att åldern på den skog som förnygringsavverkas har sjunkit, främst i södra Sveriges granskogar. Enligt Skogsstyrelsen utgör detta emellertid inget problem för virkesproduktionen jämfört med hur det var före förändringen av bestämmelserna. Utskottet delar regeringens uppfattning att behovet av att skydda och vårda den yngre skogen sedan länge är väl förankrat hos flertalet skogsägare. Detta talar för att den tidigare detaljregleringen inte bör återinföras. Skogsstyrelsen bör emellertid noggrant följa utvecklingen. Om det visar sig att nuvarande regler utnyttjas på ett sätt som inte är avsett bör Skogsstyrelsen vidta lämpliga åtgärder. Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna Jo76 (v) yrkande 4, Jo80 (mp) yrkande 8 och Jo81 (c) yrkande 5.

I 11 § skogsvårdslagen regleras skogsägarens möjligheter att avverka. Bestämmelserna är mer detaljerade för stora fastigheter än för små. För större skogsinnehav är det sålunda möjligt att ge föreskrifter om att högst en viss andel av en brukningsenhets skogsmarksareal får avverkas under en viss period. I fråga om mindre skogsinnehav får föreskrifterna innebära att avverkning inte får ske i sådan utsträckning att mer än hälften av brukningsenhetens produktiva skogsmarksareal kommer att bestå av kalmark och yngre skog. Regeringen beslutade hösten 1997 att brukningsenheter mindre än 50 hektar helt skulle undantas från begränsningen. Tidigare gällde undantaget alla brukningsenheter mindre än 100 hektar.

Före 1993 års skogspolitiska beslut gällde ransoneringsbestämmelser som innebar att undantag från dem bestämdes med utgångspunkt i brukningsenhetens produktionsförmåga. För södra Sverige motsvarade detta ca 20 hektar, för norra Sverige 40 hektar eller mer.

I början av 1990-talet ändrades även fastighetsbildningslagen och jordförvärvslagen. Ändringarna i jordförvärvslagen innebar bl.a. att en större grupp intressenter fick möjlighet att förvärva skogsfastigheter. I många fall har det inneburit att möjligheterna för lokalbefolkningen att förvärva skogsfastigheter har minskat och att skogsägarna i större utsträckning inte har lokal anknytning.

Den svenska skogspolitiken har en djup förankring hos skogsägarna. Den är normbildande och accepterad. Enligt upplysningar som framkommit vid utskottets utfrågningar i detta ärende är problemet med s.k. klippare, dvs. personer som förvärvar skogsfastigheter utan att ha för avsikt att bedriva ett ansvarsfullt skogsbruk, av ganska liten omfattning. De förvärv som kan hänföras till denna kategori omfattar endast cirka en procent av den totala omsättningen av skogsfastigheter eller drygt 100 fastigheter per år. Från produktionssynpunkt är problemet alltså av mindre betydelse. Utskottet vill vidare hänvisa till det lagförslag som behandlas i det följande och som inne-

bär att avverkning enligt 36 § får påbörjas först när ekonomisk säkerhet ställts för återväxtåtgärder och godkänts av skogsvårdsstyrelsen. I det sammanhanget aviserar regeringen dessutom en skyndsamt utredning angående möjligheten att binda säkerheten till den berörda fastigheten. Dessa åtgärder är ägnade att motverka oseriösa former av skogsbruk. Enligt utskottets mening bör emellertid ytterligare ansträngningar göras för att främja ett ansvarsfullt brukande av skogen. Utskottet ansluter sig till motionärernas synpunkter så till vida att det finns anledning att utvärdera bestämmelserna i jordförvärvslagen och fastighetsbildningslagen när det gäller effekterna för både fysiska och juridiska personers möjligheter att förvärva skogsmark. Utskottet vill särskilt peka på bestämmelserna i jordförvärvslagen om förvärvarens anknytning till den ort där fastigheten är belägen. Regeringen bör genomföra en sådan utvärdering och återkomma till riksdagen med redovisning och eventuella förslag till lagändringar. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna Jo76 (v) yrkande 5, Jo81 (c) yrkande 6 och MJ302 (s) yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet delar regeringens uppfattning att den lägsta arealgränsen, 50 hektar, för tillämpning av ransoneringsreglerna bör ligga fast tills vidare. Problemet med oseriösa former av skogsbruk bör behandlas i ett större sammanhang i enlighet med vad utskottet anfört ovan. Motionerna Jo80 (mp) yrkande 7, Jo81 (c) yrkande 4 och MJ302 (s) yrkande 1 avstyrks med hänvisning till det anförda.

Anmälningsskyldigheten

Propositionen

Enligt 14 § skogsvårdslagen är skogsmarkens ägare skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer underrätta skogsvårdsstyrelsen om avverkning som skall äga rum på hans mark, uttag av skogsbränsle i samband härmed, dikning som inte kräver tillstånd enligt naturvårdslagen samt om vad han avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkningen. Anmälningsskyldigheten har i fråga om avverkning begränsats till föryngringsavverkning större än 0,5 hektar. Anmälan skall göras minst sex veckor innan planerad åtgärd påbörjas. Syftet härmed är att ge myndigheterna tillräckligt med tid för bedömning av om särskilda åtgärder skall vidtas.

Som framhållits i det föregående är formen för avverkning avgörande för hur återväxterna utvecklas. Felaktigt utförda åtgärder kan få negativa långsiktiga effekter på skogsproduktionen. Samtidigt är det nödvändigt att på ett tidigt stadium planera för nödvändiga åtgärder så att kostnaderna inte blir onödigt höga, t.ex. genom att de måste upprepas. Vidare finns det anledning att komma till rätta med den osäkerhet som många skogsägare känner i fråga om föryngringsmöjligheterna i det enskilda fallet. Det gäller inte minst många nya skogsägare som inte har någon tidigare erfarenhet av skogsskötsel. Mot denna bakgrund bör 14 § skogsvårdslagen kompletteras med en bestämmelse om att skogsägaren i anslutning till en avverkningsanmälan

skall redovisa planerade åtgärder för att trygga återväxten av ny skog. Härigenom ges skogsvårdsstyrelsen möjlighet att göra informations- och rådgivningsinsatser om så behövs.

Skogsstyrelsen har påpekat att hänsynsredovisningen ofta är alltför schablonmässig och att bristerna i redovisningen skulle kunna bortfalla om krav ställs på t.ex. en kartredovisning. En sådan förändring kombinerad med insatser för bättre planering av åtgärder för natur- och kulturmiljöhänsyn bör som Skogsstyrelsen har angett kunna leda till positiva resultat. Det ankommer på Skogsstyrelsen att besluta i denna fråga.

Motionerna

I motion Jo76 (v) yrkande 6 anförs att regeringen bör besluta om förlängd tid mellan avverkningsanmälan och påbörjad avverkning. Detta för att öka möjligheterna för skogsvårdsmyndigheten att stoppa avverkningar på skyddsvärda områden. Enligt motion Jo81 (c) yrkande 7 bör tidsfristen, med hänvisning till myndigheternas ökande erfarenhet av tillämpningen av skogsvårdslagen, kunna sänkas från nuvarande sex till fyra veckor.

Utskottets överväganden

Enligt 14 § skogsvårdslagen är skogsmarkens ägare skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer underrätta skogsvårdsstyrelsen om avverkning som skall äga rum på hans mark, uttag av skogsbränsle i samband därmed, dikning som inte kräver tillstånd enligt naturvårdslagen samt om vad han avser göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkningen.

De närmare föreskrifterna om avverkningsanmälan framgår av Skogsstyrelsens författningssamling (SKSFS 1993:2). Anmälan om avverkning skall göras minst sex veckor innan förnygringsavverkning som omfattar minst 0,5 hektar påbörjas. Anmälan är giltig inom två år från den dag då anmälan kom in till skogsvårdsstyrelsen. Avverkning som påbörjats inom denna tid får dock fullföljas därefter. Om det finns särskilda skäl får skogsvårdsstyrelsen medge att avverkning får påbörjas tidigare än sex veckor efter det att anmälan gjorts. Vad som är särskilda skäl får enligt föreskrifterna prövas från fall till fall. Enligt uppgift till utskottet uppgår antalet dispenser till mellan fem och tio procent av antalet anmälningar. Dispens ges i första hand på grund av väderfaktorer; en anmäld avverkning kan t.ex. bli omöjlig att genomföra på grund av kraftiga regn och skogsägaren kan då få tillstånd att avverka ett annat område. Vid akut brist på virke inom industrin kan myndigheten också medge kortare tidsfrist mellan anmälan och avverkning. Ett ovillkorligt krav vid alla dispenser är att avverkningen skall klara de naturvårds- och kulturvårdshänsyn som krävs.

I praktiken är det respektive skogsvårdsstyrelse som handlägger ansökningar om dispenser. Det är svårt att fastställa för hela landet generella villkor för dispenser eftersom de skogliga förhållandena varierar stort över landet. Enligt uppgift ingår reglerna för avverkningsanmälan i den översyn och

modernisering av föreskrifter som pågår på Skogsstyrelsen. De nyligen avslutade inventeringarna av sumpskogar och nyckelbiotoper torde också påverka möjligheten att se över detta regelverk.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna Jo76 (v) yrkande 6 och Jo81 (c) yrkande 7.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag såvitt avser komplettering av 14 § skogsvårdslagen.

Generell hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen

Propositionen

Enligt 30 § skogsvårdslagen får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och trädssamlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning. Föreskrifter får inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Enligt 35 § får tillsynsmyndigheten meddela de förelägganden som behövs för att lagen eller dess föreskrifter skall efterlevas. I de fall som här är i fråga kan förelägganden och förbud meddelas omedelbart. De kan förenas med vite.

De nuvarande bestämmelserna ger möjlighet för myndigheten att ge föreskrifter och ingripa innan en åtgärd har vidtagits. Däremot saknas det möjligheter att få till stånd återställningsåtgärder i efterhand när en föreskrift inte har följts. Denna brist bör nu avhjälpas genom att det i 30 § skogsvårdslagen införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att besluta angående föreskrifter om de åtgärder som skall vidtas för det fall föreskrifter om naturvården och kulturmiljövården inte har följts. Syftet är givetvis att tillämpa ett sådant bemyndigande enbart när det på ett rimligt sätt är möjligt att vidta sådana åtgärder och med den begränsningen att åtgärderna inte får vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

30 § innehåller även ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela förbud om avverkning och andra skogsbruksåtgärder på skogliga impediment. Efter regeringens bemyndigande har Skogsstyrelsen föreskrivit att det på skogliga impediment större än 0,1 hektar gäller förbud mot avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling men att enstaka träd får avverkas om naturmiljöns karaktär inte förändras därav.

De skogliga impedimenten har ett särskilt värde när det gäller att bevara en biologisk mångfald. Visserligen är antalet arter i impedimenten förhållandevis begränsat. De har emellertid sin särpräglade sammansättning. Impedimentens starka areella spridning ger dem ett extra värde som komplement till de hänsynsåtgärder som vidtas på övrig mark. För skogsägaren har impedimenten knappast något särskilt ekonomiskt värde. De förtjänster som kan

göras på avverkning av enstaka träd är försumbara. Därför bör det även i fortsättningen gälla mycket starka begränsningar för skogsbruket på de skogliga impedimenten. Med hänsyn till de ofta diffusa gränserna mellan skogsmarken och impedimenten är det dock inte möjligt att praktiskt upprätthålla ett totalt förbud. Däremot är det angeläget med sådana förtydliganden som Skogsstyrelsen har redovisat och, om möjligt, även en skärpning av föreskrifterna.

Enligt regeringens förslag till följdlagstiftning till miljöbalken m.m. måste det, när två bestämmelser som är tillämpliga i samma fråga leder till olika resultat och bestämmelserna alltså är oförenliga, göras en bedömning av vilken bestämmelse som skall tillämpas. Av allmänna lagvalsprinciper följer i förevarande fall att de detaljerade föreskrifterna om miljöhänsyn i skogsvårdsförfattningarna skall tillämpas. Enligt regeringens bedömning behövs inte någon uttrycklig lagreglering av detta eftersom den valda metodiken med tillräcklig tydlighet knyter an till allmänt erkända lagvalsprinciper.

Motionerna

Miljöpartiet anför i motion Jo80 yrkande 1 att dagens regler för naturvårdshänsyn inte ger det skydd som var tänkt och därför bör ses över. Motionärerna anser vidare att regeringen snarast bör ges i uppdrag att föreslå bindande hänsynskrav på avverkningen om det i området finns hotade arter (yrkande 2).

Enligt motion Jo81 (c) yrkande 9 får inte miljöbalkens parallella tillämpning med skogsvårdslagen innebära att ytterligare föreskrifter hämmar det positiva arbete som sker inom svenskt skogsbruk. Motionärerna anser att Skogsstyrelsen bör ha ansvar för tillsynen i skogsbruket och även göra avvägningarna mellan miljöbalken och skogsvårdslagen. Miljöbalken behandlas även i motion MJ308 (kd) yrkande 2. Balken uppvisar enligt motionärerna brist på förståelse för skogs- och lantbrukets förutsättningar, och oklarheterna i den nya lagstiftningen kan därmed komma att drabba skogsbruket hårt.

Kristdemokraterna avvisar i motion Jo82 yrkande 4 förslaget att regeringen skall ha möjlighet att för skogsbruket meddela föreskrifter om naturvården och miljövården.

I motion Jo80 (mp) yrkande 6 påtalas behovet av att spara stora ädla träd på de torra impedimenten eftersom dessa är av betydelse för den biologiska mångfald som kan finnas i dessa biotoper.

Utskottets överväganden

Enligt 30 § skogsvårdslagen får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötseln av skog. Enligt 35 § får tillsynsmyndigheten meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen eller dess föreskrifter skall efterlevas. Däremot saknas det möjligheter att få till stånd återställningsåtgärder i efterhand när en föreskrift inte har följts. Regeringen föreslår därför att det i 30 § införs ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att besluta om

föreskrifter om de åtgärder som skall vidtas för det fall föreskrifter om naturvården och kulturmiljövården inte har följts. Regeringen betonar att syftet givetvis är att tillämpa ett sådant bemyndigande enbart när det på ett rimligt sätt är möjligt att vidta sådana åtgärder och med den begränsningen att föreskrifterna inte får vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Utskottet har inga invändningar mot regeringens förslag och avstyrker därmed motion Jo82 (kd) yrkande 4.

Skogsstyrelsen har i sin utvärdering noterat att den generella hänsynen till naturvårdens intressen vid föryngringsavverkning har förbättrats något under utvärderingsperioden. Hänsynen till kulturmiljövårdens intressen är bättre. Utskottet förutsätter att myndigheterna inom ramen för den kontinuerliga uppföljningen av skogspolitiken noggrant bevakar hur politikens intentioner beträffande naturvården efterlevs men är i det här skedet inte berett att föreslå någon ytterligare åtgärd med anledning av motion Jo80 (mp) yrkande 1.

I motion Jo80 (mp) yrkande 2 efterlyses bindande hänsynskrav på avverkningen om det inom området finns hotade arter. Utskottet vill framhålla att de regler som Skogsstyrelsen utfärdat med stöd av bemyndigandet i 30 § skogsvårdslagen består av dels bindande föreskrifter, dels allmänna råd. Av Skogsstyrelsens detaljföreskrifter framgår bl.a. att hänsyn skall tas till de arter som enligt Statens naturvårdsverk är akut hotade, sårbara och sällsynta. Såvitt utskottet kan bedöma är således syftet med yrkande 2 i motion Jo80 (mp) tillgodosett.

Regeringen anför i propositionen att bestämmelserna om förbud mot skogliga åtgärder på impediment bör skärpas. Med hänsyn till de ofta diffusa gränserna mellan skogsmarken och impedimenten är det dock enligt regeringen inte möjligt att upprätthålla ett totalt förbud. Utskottet instämmer i denna bedömning och utgår från att Skogsstyrelsen vid sina överväganden om skärpningar av bestämmelserna särskilt beaktar de objekt på impedimenten som har en stor artrikedom, såsom äldre träd. Motion Jo80 (mp) yrkande 6 torde i huvudsak vara tillgodosedd genom det anförda och avstyrks.

Utskottet behandlade frågan om miljöbalkens förhållande till skogsvårdslagstiftningen i sitt betänkande om följdlagstiftning till miljöbalken m.m. (1997/98:JoU25). Utskottet anförde därvid att när två bestämmelser som är tillämpliga på samma fråga leder till olika resultat och bestämmelserna alltså är oförenliga, måste en bedömning göras av vilken bestämmelse som skall tillämpas. Av allmänna lagvalsprinciper följer att de detaljerade föreskrifterna om miljöhänsyn i skogsvårdsförfattningarna skall tillämpas. En tillsynsmyndighet får således inte med stöd av miljöbalkens allmänna hänsynsregler meddela förelägganden om t.ex. bredden på skydds-zoner med träd och buskar som lämnas kvar mot vattendrag, eftersom sådana skydds-zoner finns i Skogsstyrelsens föreskrifter. Däremot kan med stöd av miljöbalken krav ställas på t.ex. kemikaliehantering eftersom sådan hantering inte regleras i skogsvårdsförfattningarna. En lagvalsprövning leder nämligen till bedömningen att om en fråga om miljöhänsyn är oreglerad i skogsvårdsförfattningarna kan miljöbalkens hänsynsregler läggas till grund för ingripanden. Med hänvisning till det anförda föreslås ingen ytterligare åtgärd med anledning av motionerna Jo81 (c) yrkande 9 och MJ308 (kd) yrkande 2.

Skogs- och miljöredovisning

Propositionen

Regeringen föreslår att det i skogsvårdslagen införs en bestämmelse om att varje brukningsenhet skall ha en aktuell redovisning som anger hur skogen ser ut på brukningsenheten och vilka natur- och kulturmiljövärden som finns registrerade för enheten. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör få meddela närmare föreskrifter om vad redovisningen skall innehålla, om vad som avses med en aktuell redovisning och om undantag från kravet på redovisning. Syftet med denna skyldighet är inte att detaljreglera skogsägarens handlande. Därför bör innehållskravet inte ta sikte på avverkning eller andra aktiviteter som syftar till att generera omedelbara inkomster. Inte heller bör kraven utformas på ett sådant sätt att de favoriserar vissa typer av planer och redovisningar och diskvalificerar andra. Det bör därmed med andra ord råda en stor frihet för skogsägaren att bestämma detaljinnehållet. Obligatoriskt bör bl.a. vara uppgifter om natur- och kulturmiljövärden som tagits fram och dokumenterats genom myndigheternas inventeringar. Skogsägaren bör ges rimlig tid att skaffa sig en redovisning. Någon straffsanktion bör inte kopplas till bestämmelsen.

Motionerna

Regeringens förslag om en obligatorisk skogs- och miljöredovisning avvisas i motionerna Jo81 (c) yrkande 8 och Jo82 (kd) yrkande 5. Moderaterna motsätter sig i motion MJ306 yrkande 3 möjligheten till myndighetsföreskrifter rörande redovisningarnas detaljinnehåll eller med vilken frekvens de skall förnyas.

Även i motion Jo76 (v) yrkande 7 framställs synpunkter på vad redovisningen skall innehålla. Motionärerna anser bl.a. att redovisningen bör utformas så att den ger en grundläggande beskrivning av skogsbeståndets kvaliteter såväl skogligt som miljömässigt. Därvid bör skogens alla värden beaktas. Det bör också anges hur ofta redovisningen skall uppdateras.

I motion Jo77 (s) yrkande 3 anförs att den samlade information som finns efter den översiktliga skogsinventeringen bör tas till vara och utvecklas. Utvecklingen bör leda till att man får ett samlat lägesbundet informationsmaterial där även nyckelbiotopinventeringen och sumpskogsinventeringen läggs in.

Utskottets överväganden

Skogsstyrelsens utvärdering har visat att ungefär hälften av de privata skogsägarna inte har någon aktuell skogsbruksplan. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att brist på kunskap förhindrar ett aktivt brukande och inte heller stimulerar till en riktig skogsvård. Därtill kommer svårigheterna för skogsägarna att leva upp till de krav som ställs på hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövärdens intressen. Ytterligare ett motiv för att införa

krav på någon form av redovisning av skogstillståndet är att allt fler skogsägare saknar förankring i praktiskt skogsbruk.

Med hänvisning till vad som här anförts tillstyrker utskottet regeringens förslag om krav på en skogs- och miljöredovisning för skogsfastigheter. Utskottet utgår från att föreskrifterna om redovisningen får en flexibel utformning och att erfarenheterna av det arbete med olika planeringsformer som pågår såväl i Skogsstyrelsens som i skogsägarföreningarnas regi kan tillvaratas. Motionerna Jo81 (c) yrkande 8, Jo82 (kd) yrkande 5 och MJ306 (m) yrkande 3 avstyrks med hänvisning till det anförda.

Utskottet är inte berett att mot bakgrund av vad som anförts i motion Jo76 (v) yrkande 7 gå närmare in på vad skogs- och miljöredovisningen skall innehålla. Det ankommer på regeringen och berörda myndigheter att mot bakgrund av vad riksdagen beslutar utfärda detaljföreskrifter i frågan. Motionen avstyrks.

Motion Jo77 (s) yrkande 3 innehåller ett allmänt uttalande om behovet av ett samlat lägesbundet informationsmaterial. Utskottet finner inte anledning att föreslå ytterligare åtgärder med anledning av motionen.

Ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder

Propositionen

Om en avverkning föranleder förhållandevis dyra återväxtåtgärder i större omfattning får skogsvårdsstyrelsen enligt 36 § skogsvårdslagen i samband med avverkningen besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av åtgärderna. Om inte säkerhet ställs får skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att avverka skog på brukningsenheten utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd. I praktiken kan dock en avverkning ske utan att säkerhet har ställts. Det avverkningsförbud som bestämmelserna ger skogsvårdsstyrelsen möjlighet att utfärda hinner inte utnyttjas under den sexveckorsperiod som skogsägaren måste vänta efter det att avverkningsanmälan har gjorts. Regeringen anser mot den bakgrunden att lagen bör ändras så att avverkning får påbörjas först när säkerheten är ställd och godkänd av skogsvårdsstyrelsen.

Säkerheten är till för att täcka de kostnader som kan uppstå för skogsvårdsstyrelsen om den blir tvungen att själv vidta återväxtåtgärderna. Ett sådant förfarande kan enligt lagen nämligen tillgripas om någon inte rättar sig efter ett föreläggande. Det har under senare tid förekommit ett antal fall där säkerhet har begärts och ställts och där fastigheten har överlåtits efter det att avverkningen har skett men innan några återväxtåtgärder har vidtagits. Säkerheten har då återgått till den tidigare ägaren. Om den nye ägaren inte har möjlighet att ställa motsvarande säkerhet och vägrar anlägga ny skog åsamkas staten kostnader. Detta är givetvis inte tillfredsställande. Frågan har då aktualiserats om inte säkerheten skulle kunna bindas till fastigheten. Någon närmare utredning om detta har inte presenterats. Hur det lagstiftningsmässigt skulle lösas behöver alltså utredas närmare om förslaget skulle genomföras. Regeringen anser att det närmare bör prövas om det är möjligt att på detta sätt komma till rätta med problemet och har för avsikt att skyndsamt låta utreda frågan närmare.

Motionerna

I motionerna Jo80 (mp) yrkande 9 och MJ219 (c) yrkande 14 anförs att regeringen snarast bör återkomma med förslag om hur den säkerhet som ställs för återväxtåtgärder skall kunna knytas till fastigheten vid ägarbyte.

Utskottets överväganden

Säkerheten för återväxtåtgärder är till för att täcka de kostnader som kan uppstå för skogsvårdsstyrelsen om den blir tvungen att själv utföra återväxtåtgärder. Ett sådant förfarande kan enligt lagen nämligen tillgripas om någon inte rättar sig efter ett föreläggande. Det har under senare tid förekommit ett antal fall där säkerhet har begärts och ställts och där fastigheten har överlåtit efter det att avverkningen har skett men innan några återväxtåtgärder har vidtagits. Säkerheten har då återgått till den nye ägaren. Om den nye ägaren inte har möjlighet att ställa motsvarande säkerhet och vägrar att anlägga ny skog åsamkas staten kostnader. Mot bakgrund av detta anser regeringen att det närmare bör prövas om det är möjligt att binda säkerheten till fastigheten. Utskottet har inga invändningar mot denna bedömning. Motionerna Jo80 (mp) yrkande 9 och MJ219 (c) yrkande 14 torde i huvudsak vara tillgodosedda med det anförda och påkallar ingen särskild åtgärd.

Områdesskydd m.m.

Propositionen

Skydd i olika former för att bevara en biologisk mångfald och kulturmiljövärden i skogen är ett viktigt komplement till den generella hänsyn till naturvårdens intressen som är basen för bevarandet av mångfalden. De starkaste bestämmelserna om områdesskydd finns i naturvårdslagen. Dessa avser nationalpark, naturreservat och biotopskydd. Bestämmelserna har i huvudsak överförts till miljöbalken i det förslag som regeringen tidigare har lämnat till riksdagen (prop. 1997/98:45). Där föreslås också en ny skyddsform kallad kulturreservat. Med stöd av skogsvårdslagen finns det även möjlighet att förbjuda avverkning i fjällnära skog om avverkningen är oförenlig med intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården eller kulturmiljövården. I samtliga dessa fall gäller att ersättning lämnas vid avsevärt intrång i pågående markanvändning. Ytterligare bestämmelser om områdesskydd finns i skogsvårdslagen. Sålunda krävs det tillstånd för föryngringsavverkning i sådana områden som regeringen har förordat som svårföryngrade eller som skyddsskogar. I samband med 1993 års skogspolitiska beslut lanserades ett nytt instrument, nämligen civilrättsliga avtal mellan staten och markägaren avseende naturvårdsinsatser, s.k. naturvårdsavtal. Som ytterligare alternativ angavs möjligheten att förordna om reservat utan att ägarförhållandena ändras och med en varierad grad av inskränkningar.

Miljövårdsberedningen har på regeringens uppdrag yttrat sig över i vilken omfattning arealen skyddad skogsmark behöver utökas och former för att åstadkomma detta. För att inte försitta möjligheterna att långsiktigt bevara

den biologiska mångfalden anser Miljövårdsberedningen att det finns ett behov av att skydda ytterligare skogsmark motsvarande drygt 3 % eller ca 700 000 hektar av den produktiva skogsmarksarealen nedanför gränsen för fjällnära skog. Därutöver finns det enligt beredningen ca 200 000 hektar där det finns behov av att låta naturhänsynen vida överstiga den generella hänsyn som normalt skall tas. De sammanlagda kostnaderna för reservat och biotopskydd beräknas till 4,7 miljarder kronor. Om skyddet skulle genomföras under en 10-årsperiod, vilket beredningen förordar, skulle de årliga anslagen för ändamålet behöva ökas med 225 miljoner kronor vilket motsvarar mer än en fördubbling av dagens anslag. I ett 20-årsprogram är det främst anslaget för biotopskydd som behöver ökas.

Regeringen har för avsikt att i budgetpropositionen för år 1999 föreslå riksdagen anslagshöjningar både för reservat och för biotopskydd och naturvårdsavtal.

Av särskild betydelse är också frågan om de civilrättsliga naturvårdsavtalens giltighet när en fastighet byter ägare. Skogsstyrelsen föreslog bl.a. i sin aktionsplan för biologisk mångfald att lagändringar skulle göras så att avtalen skulle kunna ges en giltighet upp till 50 år oavsett om ett ägarbyte sker. Regeringen har lämnat förslag till ändring i jordabalken med detta syfte i sin proposition om följdlagstiftning till miljöbalken m.m.

Motionerna

I motion Jo76 (v) yrkande 8 anförs att staten måste höja de ekonomiska anslagen till de olika former av reservatsbildning, biotopskydd m.m. som finns i avvaktan på att frågan om skyddet av skogens biologiska mångfald fått en långsiktig lösning. Även i motion MJ308 (kd) yrkande 10 anförs att ytterligare medel för biotopskydd och naturvårdsavtal troligen kommer att behövas.

Miljöpartiet anför i motion Jo80 yrkande 3 att regeringen bör ta initiativ till att de återstående ur- och naturskogarna får ett interimistiskt skydd i avvaktan på en permanent lösning. Vidare yrkar motionärerna att riksdagen beslutar att 5 % av den produktiva skogsmarken nedanför den fjällnära skogen skall ges ett varaktigt skydd till år 2005 och att 10 % av den produktiva skogsmarken nedanför den fjällnära skogen skall ha ett varaktigt skydd till år 2010 (yrkande 4). I yrkande 5 anförs att det är angeläget att frågan om skyddet av områden större än vad som har ansetts som nyckelbiotop men mindre än naturreservat löses på ett konstruktivt sätt.

Möjligheterna för enskilda och företag att frivilligt avsätta pengar till skydd av värdefulla naturmiljöer bör enligt motion Jo81 (c) yrkande 1 förbättras. Detta kan ske genom att en fond inrättas för ändamålet.

I motion Jo81 yrkande 2 samt i motion MJ219 yrkande 13 (båda c) anförs att staten som majoritetsägare i Assi Domän bör medverka till försäljning av skogsmark till enskilda brukare. Bevarandevärd skog bör behållas i statens ägo.

Utskottets överväganden

Riksdagen beslutade i samband med sin behandling av följdlagstiftningen till miljöbalken att jordabalkens och andra författningars bestämmelser om nyttjanderätt skall tillämpas på den rätt som uppkommer för staten eller en kommun när fastighetsägaren i ett naturvårdsavtal avstår från att bruka sin fastighet i särskilt angivna hänseenden. Denna ändring genomfördes genom att ett andra stycke infördes i 7 kap. 3 § jordabalken med innebörd att vad fastighetsägaren skriftligen förbundit sig att tillåta eller tåla i ett naturvårdsavtal skall anses som en nyttjanderätt (prop. 1997/98:90, JoU25).

Regeringen anför i propositionen att ytterligare produktiv skogsmark behöver skyddas i syfte att bevara en biologisk mångfald och kulturmiljövärden i skogen. I budgetpropositionen för år 1999 föreslår regeringen att anslaget för skydd av skogsmark (prop. 1998/99:100, utg. omr. 20, anslaget A 3) höjs med 150 miljoner kronor för år 1999. För åren 2000 och 2001 bör anslaget räknas upp med ytterligare 50 respektive 110 miljoner kronor. För biotopskydd och naturvårdsavtal har regeringen föreslagit att anslaget förstärks med 15 miljoner kronor år 1999 och med 25 miljoner kronor vardera för åren 2000 och 2001 (utg. omr. 23, anslaget H 2). Utskottet behandlar budgetförslagen parallellt med detta betänkande. Med hänvisning till den pågående budgetbehandlingen föreslås ingen ytterligare åtgärd med anledning av motionerna Jo76 (v) yrkande 8 och MJ308 (kd) yrkande 10.

Miljövårdsberedningen har på regeringens uppdrag gjort en bedömning av hur mycket produktiv skogsmark som behöver skyddas för att inte försitta möjligheterna att långsiktigt bevara den biologiska mångfalden. Miljövårdsberedningen anser att det i ett kortsiktigt perspektiv finns ett behov av att skydda ytterligare 700 000 hektar av den produktiva skogsmarksarealen nedanför gränsen för fjällnära skog. Därutöver finns det enligt beredningen ca 200 000 hektar där det finns behov av att låta naturhänsynen vida överstiga den generella hänsyn som normalt skall tas. Ca 250 000 hektar av denna sammanlagda areal bör enligt beredningen skyddas genom förordnanden som reservat och 25 000 hektar genom biotopskydd. Resterande del, ca 600 000 hektar, bedöms kunna tillgodoses inom ramen för frivilliga åtaganden. De anslagsförstärkningar som föreslagits i budgetpropositionen innebär att Miljövårdsberedningens förslag beträffande reservatsbildning kan genomföras under en tioårsperiod. Utskottet anser i likhet med regeringen att Miljövårdsberedningens bedömningar av skyddsbehovet är de bästa som för närvarande finns att tillgå och avstyrker därför motion Jo80 (mp) yrkande 4.

Regeringen gav i januari 1998 en särskild förhandlare i uppdrag att överlägga med företrädare för skogsbruket bl.a. om möjligheten att vid behov få senarelägga statens ersättningar för områdesskydd till dess medel finns tillgängliga. Utredaren, som redovisade sitt uppdrag i juni 1998, har redovisat tre modeller för hur betalning av reservat kan uppskjutas. Vidare föreslås att staten skall stimulera tillkomsten av regionala skyddsstiftelser som verkar genom att skriva naturvårdsavtal med markägare. Förslagen behandlas för närvarande i Regeringskansliet. Motion Jo80 (mp) yrkande 3 torde i stor utsträckning vara tillgodosedd med det anförda och påkallar ingen ytterligare åtgärd.

I propositionen redovisas en kompletterande modell för naturskydd främst för södra och mellersta Sverige som Skogsstyrelsen skisserat. Modellen utgår från de nuvarande administrativa medel som står till förfogande. Skogsstyrelsen föreslår en ytterligare närmare utredning tillsammans med Naturvårdsverket och om det visar sig lämpligt en försöksverksamhet. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har även tagit upp biotopskyddets innehåll och föreslagit att listan över skyddsvärda biotoper kompletteras. Vidare föreslår myndigheterna att biotopskyddsbestämmelserna i undantagsfall skall kunna tillämpas på arealer större än de fem hektar som Skogsstyrelsen har angett med utgångspunkt i förarbetena till bestämmelserna. Förändringar av definierade skyddsvärda biotoper kräver inte riksdagens medverkan. Vad gäller storleksgränsen anför regeringen att flexibilitet bör känneteckna tillämpningen av bestämmelserna om både biotopskydd och reservat. Det ankommer på Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket att besluta om detta. Utskottet förutsätter att frågan löses på ett konstruktivt sätt. Motion Jo80 (mp) yrkande 5 torde i huvudsak vara tillgodosedd med det anförda. Parallellt med behandlingen av detta ärende behandlar utskottet regeringens budgetförslag för år 1999. I detta sammanhang diskuteras fördelningen av medel mellan anslagen för biotopskydd och reservat.

I motion Jo81 (c) yrkande 1 förordas ökade möjligheter för företag och enskilda att frivilligt avsätta pengar för skydd av värdefulla naturmiljöer. Det framgår inte närmare av motionen vilka offentlighetsrättsliga åtgärder som skulle kunna komma i fråga för att öka dessa möjligheter. Utskottet har givetvis inget att invända mot att enskilda fysiska och juridiska personer avsätter medel för frivilliga inköp av skyddsvärd mark. Motionen kan i denna del ej läggas till grund för någon framställning från riksdagens sida.

Staten äger för närvarande drygt 50 % av aktierna i Assi Domän AB. Regeringen har av riksdagen bemyndigats att under vissa förutsättningar besluta om en minskning av statens ägarandel i bolaget till lägst 34 %. Enligt budgetpropositionen (utg. omr. 24, anslaget G 3) avser Assi Domän att besluta om en utdelning till aktieägarna av ett nybildat bolag innehållande 900 000 hektar produktiv skogsmark samt därtill hörande skogsbruksrörelse. Staten avser därefter att lägga ett offentligt bud på samtliga aktier i det nybildade bolaget i syfte att nå en ägarandel på 100 % i detta bolag. Ersättning till aktieägarna skall ges i form av aktier i Assi Domän. Staten kommer efter bytet, om samtliga aktieägare i det utdelade bolaget accepterar villkoren, att äga 100 % av ett skogsbolag och en minoritetsandel i Assi Domän AB. Detta kommer bl.a. att innebära att det blir lättare att till staten överföra mark för statliga ändamål, t.ex. för naturvårdsändamål. Dessutom kommer markbyten med andra markägare på kommersiella villkor att underlättas.

Utskottet är inte i det här sammanhanget berett att föreslå några ytterligare åtgärder med anledning av motionerna Jo81 (c) yrkande 2 och MJ219 (c) yrkande 13. Utskottet kan konstatera att de ovan redovisade transaktionerna ger staten ökade möjligheter att agera på det sätt motionärerna förordar. Det kan tilläggas att Naturvårdsverket fått i uppdrag att ta fram en förteckning över skyddsvärda skogs- och myrmarker som enligt Assi Domän AB:s beslut skall överföras till ett nytt skogsbolag, som Assi Domän aviserat att man

kommer att bilda. Uppdraget skall genomföras i samarbete med länsstyrelserna och skall redovisas för regeringen senast den 23 november 1998.

Statligt ekonomiskt stöd

Propositionen

De statliga ekonomiska stöd som kvarstår efter 1993 års skogspolitiska beslut är i huvudsak stöd till ädellövskogsbruk, natur- och kulturvårdsåtgärder samt insatser mot effekterna av luftföroreningar. Även de stöd som lämnas inom ramen för EU:s jordbrukspolitik har karaktär av ersättningar för extra naturvårdsinsatser.

Skogsstyrelsen har föreslagit att den försöksverksamhet med insatser mot effekterna av luftföroreningar som pågått under större delen av 1990-talet skall övergå i en regelrätt verksamhet med kalkning och vitaliseringsgödsling. Ett program har tagits fram i samarbete med Naturvårdsverket. Den sammanlagda kostnaden för staten skulle uppgå till 243 miljoner kronor för perioden 1999–2001. Enligt regeringens bedömningar ryms ett sådant program inte inom de anslagsramar som står till förfogande utan att angelägna ändamål får stå tillbaka.

Före år 1994 fanns det vissa möjligheter att lämna bidrag till skogsägare för bekämpning av omfattande insektsvärningar i skog. Bidragsmöjligheten avskaffades då i likhet med övriga skogsbidrag som finansierades av skogsvårdsavgiften. Något utrymme för ett sådant bidrag finns inte längre inom budgetramarna. Andra skador såsom brand- och stormskador liksom insektskadorna på plantskog är det möjligt att försäkra sig mot. Det är skogsbrukets eget ansvar att pröva möjligheterna till försäkringsskydd även mot övriga insektskadorna.

Sammanfattningsvis bör sålunda statligt stöd till skogsbruket begränsas till sådana åtgärder som har karaktären av natur- och kulturvård och går utöver vad som krävs enligt gällande lag.

Motionerna

Kristdemokraterna anför i motionerna Jo82 yrkande 6 och MJ308 yrkande 9 att ekonomiskt stöd bör ges till skogsägare för åtgärder mot markförurning. Partiet anför vidare i motionernas yrkande 7 respektive yrkande 8 att det skall finnas medel till ett katastrofskydd vid t.ex. insektskadorna så att insatser kan komma i gång omedelbart.

Motion Jo79 (s) behandlar skattefrågor inom skogsbruket. Enligt motionärerna bör de avdragsregler som gäller vid anläggning av skogsbilvägar ändras eftersom den för den enskilde skogsägaren mest fördelaktiga skattemodellen motverkar anläggande av bra skogsbilvägar.

Utskottets överväganden

Naturvårdsverket har i uppdrag att ta fram en detaljerad plan för verksamheten med sjökalkning under den närmaste tioårsperioden. Regeringen bedömer

att det behövs ett samlat grepp mot försurningen och i arbetet med den nationella planen bör det därför ingå att Naturvårdsverket och länsstyrelserna tillsammans med Skogsstyrelsen beskriver hur ett kalknings- och vitaliseringsprogram för mark och vatten i sydvästra Sverige bör utformas. Arbetet beräknas vara avslutat vid halvårsskiftet 1999.

Regeringen erinrar i propositionen om att det före år 1994 fanns vissa möjligheter att lämna bidrag till skogsägare för bekämpning av omfattande insektsjärningar i skog. Bidragsmöjligheten avskaffades i likhet med övriga skogsbruksbidrag som finansierades med skogsvårdsavgiften. Utskottet delar regeringens uppfattning att utrymme för sådana bidrag inte längre finns inom budgetramarna och avstyrker därför med hänvisning till ovan nämnda utredning motionerna Jo82 (kd) yrkandena 6 och 7 och MJ308 (kd) yrkandena 8 och 9.

Utskottet vill med anledning av motion Jo79 (s) erinra om att föreliggande proposition inte behandlar skattefrågor. I sammanhanget kan dock nämnas att skatteutskottet har behandlat frågan om avdrag för byggande av skogsbilvägar. Skatteutskottet (1993/94:SkU25) hänvisade härvid till en dom av Kammarrätten i Sundsvall där en vägs livslängd bedömts efter den ekonomiska livslängden. En väg som i och för sig skulle kunna användas under många år, men som är avsedd endast för en kortare tids användning i samband med en större avverkning, kan därmed bli föremål för direkt avskrivning. Motionen avstyrks med hänvisning till det anförda.

Kunskapsförsörjning

Propositionen

Den utvärdering av skogspolitiken som gjorts har visat att det behövs en förstärkt insats för tillsyn och för rådgivning och information till skogsägarna. Skogsstyrelsen pekar i det sammanhanget på både skogsvårds- och miljöområdena och föreslår en anslagsförstärkning med 40 miljoner kronor. Regeringen har i 1998 års ekonomiska vårproposition vid beräkningen av utgiftsramen för utgiftsområde 23 avsatt sammanlagt 34 miljoner extra för perioden 1999-2001 i syfte att förstärka rådgivningen. Regeringen återkommer till de närmare anslagsfrågorna i budgetpropositionen för år 1999.

I syfte att skapa grunden för en bättre samordning av den samlade skogsforskningen och den skogsindustriella forskningen och utbildningen har en särskild arbetsgrupp kartlagt denna och redovisat behovet av vissa åtgärder (Ds 1998:20). Enligt arbetsgruppen gjordes under år 1997 en sammanlagd insats från staten och skogsnäringen på skogsforskning och skogsindustriell forskning på ca 875 miljoner kronor.

På regeringens initiativ görs nu ytterligare insatser för framtidsinriktad, främst industriell forskning och utveckling. Insatserna görs med den uttryckliga förutsättningen att branschen gör motsvarande insatser på 60 % av totalkostnaden. Detta är i linje med de regler som gäller inom EU.

Skogsstyrelsen har föreslagit att staten genom Skogsstyrelsen skall disponera ett särskilt anslag på 10 miljoner kronor om året för vetenskapliga undersökningar och utredningar m.m. Regeringen vill betona, nu liksom

tidigare, att skogsnäringen har ett stort ansvar för att utveckla sin näring och skapa konkurrenskraft genom insatser för forskning och utveckling. I den mån Skogsstyrelsen behöver göra insatser på dessa områden får det ske inom ramen för det myndighetsanslag som styrelsen disponerar.

Den tidigare nämnda arbetsgruppen har särskilt pekat på möjligheterna att inom EU verka för att skogsforskningen lyfts fram och för möjligheterna att erhålla medfinansiering från EU. Trots Sveriges och vissa andra länders ansträngningar har skogsforskningen fått en mindre framträdande plats i EU:s femte ramprogram för forskning. I det läget är det än mer angeläget att svenska forskare, som hittills varit mycket framgångsrika i konkurrensen om EU:s forskningsmedel, och inte minst den svenska skogsindustrin arbetar aktivt för att initiera gemensamma forsknings- och utvecklingsprogram med andra medlemsstaters forskare och industriföretag.

Motionerna

Behovet av skoglig forskning påtalas i motion Jo81 (c) yrkande 10. Motionärerna betonar därför vikten av att initiativ tas för att öka EU:s insatser och medfinansiering inom skogsforskningen.

Enligt motion MJ308 (kd) yrkande 6 bör skogsvårdsorganisationens informations- och rådgivningsverksamhet öka.

Utskottets överväganden

Det framgår av propositionen att Sverige aktivt tillsammans med Spanien och Österrike verkat för att skogsforskningen skulle få en framskjuten plats i EU:s femte ramprogram för forskning. Eftersom övriga medlemsländer inte stödde detta initiativ kommer skogsforskningen att få en mindre framträdande plats. Utskottet delar regeringens bedömning att det i det läget är än viktigare att svenska forskare, som hittills varit mycket framgångsrika i konkurrensen om EU:s forskningsmedel, arbetar aktivt för att initiera gemensamma forsknings- och utvecklingsprogram med andra medlemsstaters forskningsorgan. Utskottet utgår vidare ifrån att regeringen även i kommande förhandlingar om EU:s forskningsprogram, med anledning av skogssektorns betydelse i Sverige, prioriterar skogsforskningen. Utöver dessa uttalanden föreslås ingen åtgärd med anledning av motion Jo81 (c) yrkande 10.

Regeringen hänvisar i propositionen till att riksdagen i 1998 års ekonomiska vårproposition avsatt sammanlagt 34 miljoner kronor extra för perioden 1999–2001 i syfte att förstärka rådgivningen inom skogsbruket. I budgetpropositionen föreslår regeringen att skogsvårdsorganisationens anslag tillförs 5 miljoner kronor extra år 1999 för ökade rådgivningsinsatser. Motsvarande förstärkning för budgetåren 2000 och 2001 beräknas till 12 respektive 17 miljoner kronor. Budgetförslaget behandlas parallellt med föreliggande proposition och utskottet föreslår därför inte i detta sammanhang någon vidare åtgärd med anledning av motion MJ308 (kd) yrkande 6.

Skogens kulturmiljövården

Propositionen

För att skogens kulturmiljövården på både kort och lång sikt skall kunna bevaras och berikas krävs kunskaper, hänsyn och aktiva insatser inte minst från skogsnäringen. Det är en uppgift för i första hand Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och de regionala museerna i enlighet med kulturmiljöområdet ansvarsfördelning att tillhandahålla relevanta kunskapsunderlag samt svara för att skogens kulturmiljövården tas till vara genom information och rådgivning till näringen.

Regeringen anser att det är angeläget att bl.a. skogsnäringen snarast får tillgång till ett digitalt fornminnesregister. Regeringen har gett Riksantikvarieämbetet i uppdrag att senast den 1 november 1998 öka den IT-baserade tillgängligheten i fornminnesregistret genom att utveckla en användarapplikation för att tillhandahålla relevant digitalt kunskapsunderlag till berörda parter. Regeringen förutsätter att arbetet ges hög prioritet. Även skogsvårdsorganisationen utvecklar ett digitalt kunskapsunderlag avseende bl.a. skogens kulturmiljövården.

En helhetssyn på skogens natur- och kulturmiljövården är en förutsättning för att nå framgång i det fortsatta arbetet för att bevara och främja skogens miljövården. Detta förutsätter en nära samverkan mellan naturvården, kulturmiljöorganisationen samt skogsvårdsorganisationen. En sådan samverkan bör komma till uttryck bl.a. i en ökad samordning av olika underlag för bevarandearbetet. Inom ramen för befintliga resurser bör således bl.a. ökad vikt ges framtagandet av olika typer av markhistoriska underlag, så att den historiska hävden vägs in på ett adekvat sätt vid bevarande- och vårdåtgärder. Regeringen avser att följa den fortsatta utvecklingen och vid behov vidta de åtgärder som kan komma att föranledas härav.

Utskottets överväganden

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömningar.

Skogsvårdsorganisationen

Propositionen

Skogsvårdsorganisationen består av Skogsstyrelsen som är central förvaltningsmyndighet för skogsfrågor och skogsvårdsstyrelserna för vilka Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Fr.o.m. år 1997 har antalet skogsvårdsstyrelser minskats från 24 till 11.

Det är nu nödvändigt att Skogsvårdsorganisationen kan koncentrera sin verksamhet på att förbättra måluppfyllelsen för skogspolitiken. Som har framgått av det föregående behövs det särskilda insatser för att nå både produktions- och miljömålet. Effektiv information, rådgivning och tillsyn är i det sammanhanget avgörande. Skogsvårdsorganisationen är nu väl anpassad till de krav som ett modernt samhälle ställer. Viss resursförstärkning är som

nämnts dock nödvändig. Regeringen återkommer till anslagsfrågorna i budgetpropositionen för år 1999.

En särskild fråga som Skogsstyrelsen har aktualiserat är sektorsansvaret för miljöfrågorna. Skogsvårdsorganisationen är numera tillsynsmyndighet vad gäller samråd enligt 20 § naturvårdslagen om arbetsföretag i skogsbruket. Vidare är skogsvårdsmyndigheten ansvarig för hanteringen av biotopskyddet enligt samma lag. Avsikten är att dessa ansvarsområden skall bestå när naturvårdslagen ersätts med en miljöbalk. Skogsstyrelsen har tillsammans med Naturvårdsverket och med utgångspunkt i miljöpolitiska och skogspolitiska beslut konkretiserat sektorsansvarets avgränsning. I vissa fall har det dock visat sig svårt för berörda myndigheter att tillämpa dessa i konkreta fall. Det är angeläget att den statliga verksamheten på detta område bedrivs effektivt. I likhet med Skogsstyrelsen fäster regeringen därför stor vikt vid den studie av sektorsansvaret som genomförs av Riksrevisionsverket och som skall vara klar under hösten 1998.

Motionerna

Enligt motion Jo78 (s) är det viktigt att sektorsansvaret, definierat som ansvar under frihet för skogsägaren, kan utvecklas genom nya former av samarbete mellan skogsägare och skogsvårdsstyrelsen. Regeringen bör därför ta initiativ till att regelverket inom ramen för nuvarande skogsvårdslag utformas så att en utveckling av sektorsansvaret ej hindras.

Utskottets överväganden

Regeringen betonar i propositionen att skogsvårdsmyndighetens verksamhet är ett av de viktigaste medlen i skogspolitiken. Verksamheten bygger på att i direkt kontakt med de många skogsägarna föra ut och förankra statens skogspolitik genom bl.a. information och rådgivning. Bredden hos skogsvårdsorganisationens verksamhet liksom den direkta personliga kontakten mellan myndighetens anställda och de enskilda människorna är unik.

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i motion Jo78 (s) att det är viktigt att sektorsansvaret och samarbetet mellan skogsägarna och skogsvårdsmyndigheten utvecklas ytterligare för att öka måluppfyllelsen inom skogspolitiken. I avvaktan på resultatet av den studie av sektorsansvaret som genomförs av Riksrevisionsverket är utskottet dock inte berett att föreslå ytterligare åtgärder med anledning av motionen.

Ekonomiska konsekvenser av förslagen

Propositionen

Regeringens förslag innebär dels att skogsvårdslagen förtydligas i vissa avseenden i syfte att bättre tillgodose redan gällande krav, dels att det införs en skyldighet för skogsägaren att ha en redovisning av hur skogen ser ut på brukningsenheten. För staten kommer förslagen inte att leda till några ökade kostnader.

Förslaget vad gäller redovisning av skogstillståndet m.m. kan för vissa skogsägare komma att leda till en engångskostnad vars storlek är beroende på förhållandena i det enskilda fallet. Sålunda kan det knappast bli annat än en ringa kostnad för de mindre enheterna. För övrigt bör tillståndsredovisningen möjliggöra en effektivare planering och därmed mera lönsam verksamhet.

Utskottets överväganden

Utskottet har inga invändningar mot regeringens bedömningar.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *skoglig kompetens vid Sveriges beskickningar utomlands*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo82 yrkande 1,
res. 1 (kd)
2. beträffande *skogsfrågornas behandling inom EU*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ306 yrkande 10,
res. 2 (m)
3. beträffande *utvärdering av skogspolitiken*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ308 yrkande 4,
4. beträffande *de skogspolitiska målen*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:MJ224 yrkande 42 och 1998/99:MJ308 yrkande 1,
5. beträffande *detaljreglering av skogsbruket*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ308 yrkande 3,
6. beträffande *ägarstrukturen inom skogsbruket*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ308 yrkande 5,
7. beträffande *information om svenskt skogsbruk*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ306 yrkande 9,
8. beträffande *definition av begreppet skogliga impediment*
att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Jo81 yrkande 3, 1997/98:Jo82 yrkande 2 och 1998/99:MJ306 yrkande 1,
res. 3 (m, kd, c)
9. beträffande *skoglig statistik*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo76 yrkande 1,
10. beträffande *redovisning av skogliga impediment*
att riksdagen avslår motion 1998/99:MJ306 yrkande 6,
res. 4 (m)
11. beträffande *rådgivning vid anläggning av ny skog*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo76 yrkande 2,
12. beträffande *bestämmelser om anläggning av ny skog*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo77 yrkande 1,
13. beträffande *uppföljning av röjnings- och gallringsåtgärder*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo76 yrkande 3,
14. beträffande *överuttag vid gallring*

att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo80 yrkande 10,

15. beträffande *skogsvårdslagens 6 §*

att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo77 yrkande 2,

16. beträffande *föreskrifter om hur avverkning skall bedrivas*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1997/98:Jo82 yrkande 3 och 1998/99:MJ306 yrkande 2 antar regeringens förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) såvitt avser 10 §,

res. 5 (m, kd)

17. beträffande *åldersgräns för föryngringsavverkning*

att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Jo76 yrkande 4, 1997/98:Jo80 yrkande 8 och 1997/98:Jo81 yrkande 5,

res. 6 (v, c, mp)

18. beträffande *förvärv av skogsfastigheter m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1997/98:Jo76 yrkande 5, 1997/98:Jo81 yrkande 6 och 1998/99:MJ302 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. beträffande *ransoneringsreglerna*

att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Jo80 yrkande 7, 1997/98:Jo81 yrkande 4 och 1998/99:MJ302 yrkande 1,

res. 7 (c, mp)

20. beträffande *tidsfrist för avverkningsanmälan*

att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Jo76 yrkande 6 och 1997/98:Jo81 yrkande 7,

res. 8 (v)

21. beträffande *föreskrifter om återställningsåtgärder*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motion 1997/98:Jo82 yrkande 4 antar regeringens förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) såvitt avser 30 §,

22. beträffande *hänsyn till naturvårdens intressen vid föryngringsavverkning*

att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo80 yrkandena 1 och 2,

res. 9 (mp)

23. beträffande *skogliga åtgärder på impediment*

att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo80 yrkande 6,

24. beträffande *miljöbalkens förhållande till skogslagstiftningen*

att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Jo81 yrkande 9 och 1998/99:MJ308 yrkande 2,

25. beträffande *skogs- och miljöredovisning*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag samt med avslag på motionerna 1997/98:Jo81 yrkande 8, 1997/98:Jo82 yrkande 5 och 1998/99:MJ306 yrkande 3 antar regeringens förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) såvitt avser 14 a §,

res. 10 (m, kd, c)

26. beträffande *skogs- och miljöredovisningens innehåll*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo76 yrkande 7,
res. 11 (v)
villk. mom. 25
27. beträffande *behovet av ett lägesbundet informationsmaterial*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo77 yrkande 3,
28. beträffande *säkerhet för återväxtåtgärder vid fastighetsöverlåtelse*
att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Jo80 yrkande 9 och 1998/99:MJ219 yrkande 14,
29. beträffande *medel för naturreservat och biotopskydd*
att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Jo76 yrkande 8 och 1998/99:MJ308 yrkande 10,
30. beträffande *bedömningar av skyddsbehovet*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo80 yrkande 4,
31. beträffande *interimistiskt skydd av vissa skogar*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo80 yrkande 3,
32. beträffande *skydd av vissa skogsområden*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo80 yrkande 5,
33. beträffande *fond för skydd av värdefulla naturmiljöer*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo81 yrkande 1,
34. beträffande *försäljning av skog till privatpersoner*
att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Jo81 yrkande 2 och 1998/99: MJ219 yrkande 13,
res. 12 (c)
35. beträffande *katastrofskydd vid insektshärjningar m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1997/98:Jo82 yrkandena 6 och 7 och 1998/99: MJ308 yrkandena 8 och 9,
res. 13 (kd)
36. beträffande *skatteavdrag vid anläggande av skogsbilvägar*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo79,
37. beträffande *skogsforskning*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo81 yrkande 10,
res. 14 (c)
38. beträffande *ökade rådgivningsinsatser*
att riksdagen avslår motion 1998/99: MJ308 yrkande 6,
39. beträffande *utveckling av sektorsansvaret*
att riksdagen avslår motion 1997/98:Jo78,
40. beträffande *övriga ändringar i skogsvårdslagen*
att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) i de delar som ej omfattas av utskottets hemställan ovan,
41. beträffande *lag om ändring i lagen om ändring av skogsvårdslagen*
att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:821) om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).

Stockholm den 12 november 1998

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Sinikka Bohlin

I beslutet har deltagit: Sinikka Bohlin (s), Inge Carlsson (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gudrun Lindvall (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Michael Hagberg (s), Lars Lindblad (m), Jonas Ringqvist (v) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Reservationer

1. Skoglig kompetens vid Sveriges beskickningar utomlands (mom. 1)

Caroline Hagström och Ester Lindstedt-Staaf (båda kd) anför:

Kristdemokraterna efterlyser starkare insatser från statens sida på det internationella planet. Den internationella konkurrensen gör det helt nödvändigt att vid svenska beskickningar utomlands återupprätta bevakningen av skogliga frågor. För närvarande är Sverige, till skillnad från våra viktigaste konkurrentländer, många gånger inte representerat vid viktiga internationella mässor, konferenser och andra sammankomster. Det är ett nationellt intresse att de svenska skogliga intressena får en ökad internationell representation från statens sida. Vad som här anförts med anledning av motion Jo82 (kd) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *skoglig kompetens vid Sveriges beskickningar utomlands*

att riksdagen med anledning av motion 1997/98:Jo82 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

2. Skogsfrågornas behandling inom EU (mom. 2)

Ingvar Eriksson, Carl G Nilsson, Catharina Elmsäter-Svärd och Lars Lindblad (alla m) anför:

Skogen och skogspolitiken är i huvudsak en nationell angelägenhet. Det är trots detta mycket angeläget att bevaka de svenska intressena på det skogliga området inom EU. När Sverige och Finland blev medlemmar i EU innebar detta att gemenskapens resurser på detta område kraftigt förstärktes. För de nordiska länderna har skogen som råvara och inkomstkälla en utomordentligt

stor betydelse. Vi anser att detta innebär att de nordiska länderna måste vara tongivande när det gäller att sätta agendan inom områden som berör skogliga frågor som t.ex. miljö- och forskningsområdena. Vad som här anförts med anledning av motion MJ306 (m) yrkande 10 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *skogsfrågornas behandling inom EU*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ306 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

3. Definition av begreppet skogliga impediment (mom. 8)

Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Eskil Erlandsson (c), Lars Lindblad (m) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

Den svenska definitionen av skogsmark är inte liktydig med vad som gäller internationellt. Skogsstyrelsen har med anledning av det föreslagit en ändring av den svenska terminologin. Det internationella samarbetet och jämförelser på internationell nivå skulle underlättas om den svenska beskrivningen av skogsmark överensstämde med vad som gäller i andra länder. Regeringen bör därför återkomma med förslag om detta. Vad som här anförts med anledning av motionerna Jo81 (c) yrkande 3, Jo82 (kd) yrkande 2 och MJ306 (m) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *definition av begreppet skogliga impediment*
att riksdagen med anledning av motionerna 1997/98: Jo81 yrkande 3, 1997/98: Jo82 yrkande 2 och 1998/99: MJ306 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

4. Redovisning av skogliga impediment (mom. 10)

Ingvar Eriksson, Carl G Nilsson, Catharina Elmsäter-Svärd och Lars Lindblad (alla m) anför:

Enligt motion MJ306 (m) yrkande 6 utgörs mycket stor andelskogsmarksareal, ca 3,5 miljoner hektar, av biologiska impediment. Dessa arealer har ofta höga naturvärden och åtnjuter ett starkt skydd mot avverkning.

Enligt skogsvårdslagen får enbart enstaka träd fällas på impedimenten. Detta skydd har en lägre klassning än skyddet av naturreservat. Vi anser dock att impedimentens skydd inom ramen för nuvarande lagstiftning och i praxis är så stark att dessa marker bör redovisas som skyddad areal. Eftersom regeringen aviserar ett förstärkt skydd av skogsimpediment är det desto mer angeläget att redovisa dessa på angivet sätt. Vad som här anförts med anledning av motion MJ306 (m) bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *redovisning av skogliga impediment*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99: MJ306 yrkande 6 som
sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

5. Föreskrifter om hur avverkning skall bedrivas (mom. 16)

Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Catharina
Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

Regeringen föreslår i propositionen att 10 § skogsvårdslagen ändras så att
regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer skall få möjlighet att
meddela föreskrifter om hur avverkning skall bedrivas för att vara ända-
målsenlig för återväxten eller för att främja skogens utveckling. Vi anser i
enlighet med vad som anförts i motionerna Jo82 (kd) yrkande 3 och MJ306
(m) yrkande 2 att detta är en onödig reglering och en återgång till den detalj-
reglering som den nya lagen avsåg ta bort. Vi avstyrker därför detta förslag
och tillstyrker motionerna Jo82 (kd) yrkande 3 och MJ306 (m) yrkande 2.

Vi anser att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *föreskrifter om hur avverkning skall bedrivas*
att riksdagen med bifall till motion 1997/98: Jo82 yrkande 3 och med
anledning av motion 1998/99: MJ306 yrkande 2 avslår regeringens
förslag till ändring i skogsvårdslagen (1979:429) såvitt avser 10 §,

6. Åldersgräns för förnygringsavverkning (mom. 17)

Kjell-Erik Karlsson (v), Gudrun Lindvall (mp), Eskil Erlandsson (c) och
Jonas Ringqvist (v) anför:

Regeringen konstaterar att Skogsstyrelsen i sin utvärdering redovisat att
avverkningarna i många fall inte varit ändamålsenliga för återväxten. Särskilt
allvarligt för den biologiska mångfalden är att avverkningsåldern sjunkit.
Långsiktigt får detta också effekter på skogens produktionsförmåga. Vi anser
därför att regeringen i likhet med vad som anförts i motionerna Jo76 (v) yr-
kande 4, Jo80 (mp) yrkande 8 och Jo81 (c) yrkande 5 bör återkomma med
förslag om hur skyddet för den unga skogen kan skärpas. Som motionärerna
anfört bör bl.a. den lägsta tillåtna åldersgränsen för förnygringsavverkning
höjas. Vad som här anförts med anledning av motionerna bör riksdagen som
sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *åldersgräns för förnygringsavverkning*
att riksdagen med anledning av motionerna 1997/98: Jo76 yrkande 4,
1997/98: Jo80 yrkande 8 och 1997/98: Jo81 yrkande 5 som sin mening
ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

7. Ransoneringsreglerna (mom. 19)

Eskil Erlandsson (c) och Gudrum Lindvall (mp) anför:

I motionerna Jo80 (mp) yrkande 7, Jo81 (c) yrkande 4 och MJ302 (s) yrkande 1 behandlas de förändringar av den s.k. ransoneringsregeln som genomfördes år 1993. Vi anser i likhet med vad som anförs i motionerna att resultatet av dessa förändringar blivit att många skogsfastigheter på mindre än 100 hektar köpts och avverkats mycket snabbt. Ofta har åtgärderna för att trygga återväxterna varit bristfälliga, i vissa fall saknades de helt. Av denna orsak ändrades lagstiftningen år 1997 så att gränsen nu går vid 50 hektar. Vi anser att arealgränsen för undantag från ransoneringsbestämmelserna bör sänkas ytterligare. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om detta. Vad som här anförs med anledning av motionerna Jo80 (mp) yrkande 7, Jo81 (c) yrkande 4 och MJ302 (s) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *ransoneringsreglerna*
att riksdagen med anledning av motionerna 1997/98:Jo80 yrkande 7, 1997/98:Jo81 yrkande 4 och 1998/99:MJ302 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförs,

8. Tidsfrist för avverkningsanmälan (mom. 20)

Kjell-Erik Karlsson och Jonas Ringqvist (båda v) anför:

Regeringen bör i likhet med vad som anförs i motion Jo76 (v) yrkande 6 besluta om förlängd tid mellan anmälan och påbörjad avverkning. En av svårigheterna med att skydda värdefull skogsmark är att skogsvårdsstyrelserna inte hinner inventera anmälda avverkningar i tid för att stoppa avverkning på skyddsvärda områden. Problemet minskar med en utökad rapporterings-skyldighet för skogsägaren vad gäller redovisning av miljöåtgärder, men det finns ändå anledning att se över anmälningsplikten. En seriös skogsägare har lång framförhållning och det torde knappast innebära problem att utöka tidsintervallet från anmälan till avverkning. Vad som här anförs med anledning av motion Jo76 (v) yrkande 6 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Motion Jo81 (c) yrkande 7 avstyrks.

Vi anser att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *tidsfrist för avverkningsanmälan*
att riksdagen med anledning av motion 1997/98:Jo76 yrkande 6 och med avslag på motion 1997/98:Jo81 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförs,

9. Hänsyn till naturvårdens intressen vid förnygringsavverkning (mom. 22)

Gudrun Lindvall (mp) anför:

Utvärderingen av skogsvårdslagen visar att naturvårdshänsyn inte tas i tillräcklig omfattning vid förnygringsavverkning. Lokaler med rödlistade arter avverkas i betydande omfattning och arealen naturskog krymper (källa Rap-

port 4844 från Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen). På ArtDatabankens kongress i år, 1998, om den biologiska mångfalden redovisades en liten undersökning där man tittat på naturvårdshänsynen vid slutavverkning. Vid förnyade besök var 8 av 12 områden kalhuggna efter några år och det som sparats av naturvårdsskäl borta. Enligt Miljöpartiets mening finns det alltså skäl för regeringen att se över bestämmelserna för naturvårdshänsynen. Dagens regler ger inte det skydd som var tänkt. Naturvårdshänsynen når inte sina syften – att skydda biologisk mångfald och ge växter och djur möjligheter till överlevnad.

De allmänna hänsynsreglerna i den nya miljöbalken kommer, enligt Miljöpartiets uppfattning, att stärka miljömålet. Vi anser dock att detta inte räcker, framför allt vad gäller de hotade arterna. Det som saknas är bindande hänsynskrav på avverkningen om det i området finns hotade arter. Regeringen bör ges i uppdrag att snarast ta fram sådana.

Vad som här anförts med anledning av motion Jo80 yrkandena 1 och 2 bör riksdagen ge regeringen till känna.

Jag anser att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. *beträffande hänsyn till naturvårdens intressen vid förnygringsavverkning*

att riksdagen med anledning av motion 1997/98:Jo80 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad ovan anförts,

10. Skogs- och miljöredovisning (mom. 25)

Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Eskil Erlandsson (c), Lars Lindblad (m) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

I motionerna Jo81 (c) yrkande 8, Jo82 (kd) yrkande 5 och MJ306 (m) yrkande 3 behandlas regeringens förslag att krav på en obligatorisk skogs- och miljöredovisning skall införas. Vi anser i likhet med vad som anförts i motionerna att de riktlinjer som lämnas av regeringen för detta arbete är mångtydiga och riskerar att innebära en återgång till obligatoriska plandokument, vilket skulle innebära början på en ny byråkratisk styrning av markanvändningen. I stället bör de initiativ till miljöcertifiering som tagits på olika håll stödjas. Regeringens förslag bör därför avslås. Utskottet tillstyrker således motionerna Jo81 (c) yrkande 8, Jo82 (kd) yrkande 5 och MJ306 (m) yrkande 3.

Vi anser att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. *beträffande skogs- och miljöredovisning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1997/98:Jo81 yrkande 8 och 1997/98:Jo82 yrkande 5 och med anledning av motion 1998/99: MJ306 yrkande 3 avslår regeringens förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) såvitt avser 14 a §,

11. Skogs- och miljöredovisningens innehåll (mom. 26)

Under förutsättning av bifall till utskottets hemställan i moment 25

Kjell-Erik Karlsson och Jonas Ringqvist (båda v) anför:

Vi välkomnar regeringens förslag om skogs- och miljöredovisning, men anser att det är alltför vagt formulerat. Vi anser bl.a. att det inte räcker att ange de natur- och kulturmiljövärden som har registrerats för fastigheten. Det måste ankomma på varje skogsägare att skaffa sig kunskap om skogs- och miljövärden oavsett om de registrerats eller ej. Den begränsning vi kan acceptera är att små fastigheter kan undantas. I en skogs- och miljöredovisning bör också anges hur ofta den skall uppdateras. Redovisningen bör utformas så att den ger en grundläggande beskrivning av skogsbeståndets kvaliteter såväl skogligt som miljömässigt. Därvid bör skogens alla värden såsom biologisk mångfald, kulturhistoriska värden och värden för flora och fauna beaktas. I de fall där skogsmark ligger inom renkötselområdet bör också hänsyn till rennäringen redovisas. Vad som här anförts med anledning av motion Jo76 (v) yrkande 7 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. *beträffande skogs- och miljöredovisningens innehåll*
att riksdagen med anledning av motion 1997/98:Jo76 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

12. Försäljning av skog till privatpersoner (mom. 34)

Eskil Erlandsson (c) anför:

Jag anser att det privata ägandet bör stärkas och att det är av stor betydelse att det lokala ägandet av skogsmark ökar i de områden där Assi Domän i dag är den dominerande ägaren. I syfte att stärka det enskilda skogsbruket och lokalt verksamma sågverksföretag bör staten, som majoritetsägare i Assi Domän, medverka till försäljning av skogsmark. Det är även viktigt att bevarandevärd skog behålls i statens ägo. Vad som här anförts med anledning av motionerna Jo81 (c) yrkande 2 och MJ219 (c) yrkande 13 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Jag anser att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. *beträffande försäljning av skog till privatpersoner*
att riksdagen med anledning av motionerna 1997/98:Jo81 yrkande 2 och 1998/99: MJ219 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

13. Katastrofskydd vid insektshärjningar m.m. (mom. 35)

Caroline Hagström och Ester Lindstedt-Staaf (båda kd) anför:

Vi anser att ett statligt ekonomiskt stöd till skogsbruket skall kunna lämnas i form av åtgärder mot markförsurning. Det är den nationella politiken som

leder till ökad försurning till följd av ökad förbränning av fossila bränslen. När skogstillväxten på detta sätt hämmas måste staten ge ekonomisk kompensation för detta.

En annan fråga vi vill ta upp är katastrofinsatser vid allvarliga insektsskador. En form av katastrofskydd bör återinföras så att kostnaderna för till exempel skador av granbarkborre kan få en rimlig fördelning mellan staten och markägaren. Vad som här anförts med anledning av motionerna Jo82 (kd) yrkandena 6 och 7 och MJ308 (kd) yrkandena 8 och 9 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under 35 bort ha följande lydelse:

35. beträffande *katastrofskydd vid insektshärjningar m.m.*
att riksdagen med anledning av motionerna 1997/98:Jo82 yrkandena 6 och 7 och 1998/99:MJ308 yrkandena 8 och 9 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

14. Skogsforskning (mom. 37)

Eskil Erlandsson (c) anför:

Sveriges möjligheter att på ett hållbart sätt utnyttja skogens resurser är beroende av en hög nivå på forskning och utveckling inom det skogliga området. Detta är ett ansvar för såväl näringen som för staten. Jag vill betona vikten av att initiativ tas för att öka EU:s insatser och medfinansiering inom skogsforskningen. Vad som här anförts med anledning av motion Jo81 (c) yrkande 10 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Jag anser att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. beträffande *skogsforskning*
att riksdagen med anledning av motion 1997/98:Jo81 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

Särskilda yttranden

1. Uppföljning av skogspolitiken m.m.

Harald Nordlund (fp) anför:

Regeringen konstaterar i proposition 1997/98:158 Uppföljning av skogspolitiken att varken skogspolitikens produktionsmål eller dess miljömål har nåtts ännu, men att målen bör ligga fast. Det är Folkpartiets uppfattning att ansträngningarna för att skogsbruk skall bedrivas så att den biologiska mångfalden inte hotas måste intensifieras. I skogen återfinns unika biotoper och ekosystem som utgör grunden för många arters överlevnad. Dessa förutsättningar måste återspeglas i avverknings- och reproduktionsreglerna. Även med ett någorlunda varsamt bedrivet skogsbruk i allmänhet behöver i alla landsändar naturskogsartad produktiv skog motsvarande minst 5 % av skogsmarken, mot nu i medeltal 0,5 %, undantas för fri utveckling för att den

biologiska mångfalden skall kunna säkras. Vad gäller bland annat den fjällnära skogen måste en långt större andel bevaras för fri utveckling.

Naturvård handlar om att skydda och bevara naturvärden och mångfalden i naturen åt framtida generationer samt att beakta egenvärdet även hos människans medvarelser.

Biologisk mångfald inklusive variation inom arter främjar dessutom ekosystemens flexibilitet och uthållighet. Den skall bevaras inte minst genom mer varsamt brukande och genom att fler områden avsätts som naturreservat och dylikt. Dock behövs även annat än varsamt brukande och avsättande av reservat för att bevara biologisk mångfald, bl.a. artfridlysningar och minskade utsläpp.

Det är enligt Folkpartiets mening positivt att ytterligare skogsmarksareal avsätts för naturvårdsändamål förutom den som för närvarande är avsatt i form av naturreservat, nationalparker o.s.v. För att biologisk mångfald skall kunna bevaras krävs bl.a. att det finns en mångfald av olika skogsmiljöer. I reservaten bör det finnas ett representativt urval av förekommande skogstyper och miljöer som är betingade.

Mest akut är situationen för äldre naturskog som inom den närmaste tiden kan komma att avvecklas.

Skog som avsätts som reservat bör vara fördelad så att vi får en fullgod representation av olika skogsmiljöer i olika naturgeografiska regioner.

Staten köper 900 000 hektar av Assi Domäns skogsmark. Affären har en sådan omfattning att den borde föregåtts av en mer omfattande debatt än som hittills förekommit. Affären är en ekonomisk uppgörelse mellan politiska beslutsfattare och bolagsföreträdare. Eftersom bevarande- och skyddsfrågorna är av mycket stor vikt bör kontakter tas med t.ex. miljöorganisationerna och Naturvårdsverket. De skogar inom det aktuella området för vilka finns särskilda skyddsmotiv måste undantas från produktion. Skyddsbehovet och markbytesaspekten måste tydligare styra vilka områden som skall förvärvas. Effekterna för naturvärden av affären måste tydliggöras. Sådan analys saknas för närvarande.

Vid reservatsbildning används ofta ett system med markbyte. En särskild bytesbank bör inom affärens ram upprättas. Hur den regionala fördelningen av bytesbanken skall utformas bör avgöras först efter samråd med olika sakkunniga hos miljöorganisationerna, Naturvårdsverket och andra intressegrupper.

Så länge måluppfyllelse beträffande skydd av värdefull skog inte uppnåtts måste det anses oacceptabelt att utnyttja naturskogar och nyckelbiotoper för skogsproduktion.

Det är inte rimligt att bolaget Assi Domän ensamt skall besluta vilka områden man önskar avvara. Affärer sker normalt genom förhandlingar mellan köpare och säljare. I det förslag som presenterats råder en obalans mellan olika regioner. Från nordliga Kalix förvaltning föreslås ca 32 % övergå i statlig ägo medan motsvarande siffra för Växjö förvaltning endast är 3 %. Detta måste ses över med hänsyn till skyddsbehov och markbytesaspekten. Staten skall utnyttja sin förhandlingsposition och agera med samhällets, inte företagets, bästa inför ögonen.

Affären omfattar ca 2 % av Sveriges yta och ca 4 % av landets skogsmark – det är alltså en mycket omfattande affär som planeras. Men naturvärdena på den mark som omfattas är inte ordentligt utredda. En affär av den här typen får inte genomföras utan att effekterna för naturvården är kända! Urvalet av mark bör ske efter en miljöanalys i samråd med forskare, natur- och skogsvårdsmyndigheter samt miljö- och markägarorganisationer.

Alla skyddsvärda skogar inom det aktuella området (naturskog, nyckelbiotoper, andra skyddsmotiv) måste från början undantas från produktion och skyddas utan att detta belastar statens reservatsanslag. Det finns för litet skyddad skog i Sverige. Nedanför fjällkedjan är endast 0,8 % av den produktiva skogsmarken skyddad i reservat eller liknande. Nu finns det en unik möjlighet att kraftfullt öka den skyddade arealen.

Riktlinjerna för affären har gjorts upp i en mindre krets inom bolagsledning och Regeringskansliet. Eftersom den berör så stora områden av intresse för stora delar av svenska folket måste en större öppenhet uppnås. Låt de sakkunniga inom Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, markägar- och miljöorganisationer och andra intressegrupper komma till tals! Lägg inte viktiga beslut om den svenska skogen i händerna på ett fåtal politiker och direktörer.

Anders Sundströms planer på att minska skogsinnehavet i Assi Domän innebär en unik möjlighet att snabbt rädda naturskog genom att byta kommersiellt användbar skog mot avverkningshotad skog med stort skyddsvärde. Regeringen bör använda denna möjlighet för att reparera tidigare försummelser. Om kommersiellt användbar skogsareal byts mot skyddsvärd skog kan staten skapa fler naturreservat och rädda livsmiljöerna för hotade arter.

I Världsnaturfondens genomgång av skogspolitiken i Europa får Sverige kritik för att inte skydda tillräckliga delar av skogsmarken. Folkpartiet har i flera år föreslagit kraftigt höjda anslag för skydd av skogsmark, finansierat med minskade anslag till statsministerns anslag till så kallade ekologiska byggprojekt.

2. Ägarstrukturen inom skogsbruket

Caroline Hagström och Ester Lindstedt-Staaf (båda kd) anför:

Det är av stor vikt att regering och riksdag vidhåller den tidigare markerade samstämmigheten i synen på ägarstrukturen i det svenska skogsbruket, vilket inneburit att det enskilda ägandet skall stimuleras till skillnad mot ett ökat storbolagsägande. Även fortsättningsvis bör det enskilda ägandet i svenskt skogsbruk stimuleras.

Det finns anledning att understryka Assi Domäns ansvar för att medverka till genomförandet av en sådan politik samtidigt som företaget tar hänsyn till avsättning av bevarandevärd skog.

3. Tidsfrist för avverkningsanmälan

Eskil Erlandsson (c) anför:

I en situation när skogsbruket inte når det uppsatta produktionsmålet finns det anledning att genomföra ändringar som underlättar för skogsägare som

vill avverka. Även marknadens snabba konjunktursvängningar motiverar en förändring i syfte att förkorta handläggningen vid avverkningsbeslut. Därför borde anmälan om avverkning återgå till att gälla minst fyra veckor före planerad åtgärd, vilket var fallet före förändringen av skogsvårdslagen. Den nuvarande längre handläggningstiden är inte motiverad av naturvårdsskäl, utan av administrativa skäl. Myndigheternas ökande erfarenhet av tillämpningen av skogsvårdslagen, och kännedom om skyddsvärd skog, gör det möjligt att ställa krav på kortare handläggningstider.

4. Miljöbalkens förhållande till skogsvårdslagstiftningen

Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Eskil Erlandsson (c), Lars Lindblad (m) och Ester Lindstedt-Staaf (kd) anför:

Skogsvårdslagen är en modern lagstiftning väl anpassad till skogsbrukets villkor och till de miljöfrågor som skall hanteras. Den reglerar på ett tydligt sätt den frihet och det ansvar som den enskilde skogsägaren har att beakta i sitt skogsbruk. Det vore olyckligt om miljöbalken tilläts förändra det regelverk som är väl anpassat för ett hållbart skogsbruk med tydliga miljö- och produktionsmål. Miljöbalken får inte medföra en återgång till den detaljstyrning av skogsbruket som var fallet innan skogsvårdslagen ändrades 1993. I de fall då det finns samhällliga intressen att begränsa brukandet eller att hindra det skall normala ersättningsregler inträda.

5. Medel för naturreservat och biotopskydd

Ingvar Eriksson, Carl G Nilsson, Catharina Elmsäter-Svärd och Lars Lindblad (alla m) anför:

Moderata samlingspartiet har i en annan motion föreslagit en snar försäljning av hela eller en del av statens aktieinnehav i Assi Domän. Vi förutsätter att en del av dessa intäkter kommer att användas för att inrätta naturreservat och biotopskyddsområden. I ett första steg bör två miljarder kronor av intäkterna reserveras för naturvårdsändamål. Av dessa bör en miljard kronor användas omgående för skydd av områden där det brådskar med initiativ. Detta bör ske antingen genom inköp eller byte av mark eller genom avtal med markägarna där dessa erhåller viss ersättning. Denna satsning gör det också möjligt att tillmötesgå skogsägarerörelsens erbjudande att inte avverka några nyckelbiotoper under fem år om staten visar att ersättningsfrågan är löst. Vi återkommer i annat sammanhang med konkreta förslag om detta.

6. Bedömningar av skyddsbehovet m.m.

Gudrun Lindvall (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna har agerat mycket för att skyddet av skogsmark skall öka. Vi anser att 10 % av den produktiva skogsmarken nedanför skogsodlingsgränsen måste skyddas och att det är bråttom att skydda de första 5

procenten. I Naturvårdsverkets rapport Skogsreservat i Sverige (nr 4707) påtalas att ca 93 % av de totalt 1 662 rödlistade skogslevande arterna är beroende av sådana skogar. Dessa är ofta dyra att spara, men detta är nödvändigt om landets skogslevande hotade arter skall finnas kvar. Sverige är också medlem i den internationella naturvårdsunionen IUCN, som föreslagit att 10 % av alla representativa naturtyper skall bevaras för att säkerställa biologisk mångfald.

Miljöpartiet de gröna har varje år föreslagit att anslagen för inköp av skog skall förstärkas och vi är mycket nöjda med att nu så sker i den budget för 1999 som presenterats och som är en överenskommelse mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Även anslaget till skydd av nyckelbiotoper ökas. Det finns alltså nu möjlighet att skydda skog, och vi hoppas att det innebär att det förslag vi tidigare framfört – att interimistiskt skydda de återstående ur- och naturskogarna i avvaktan på permanent lösning – nu visar sig överflödigt.

2.1 Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429)¹

dels att 10, 30 och 36 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken "Miljökonsekvensbeskrivning" närmast före 32 § skall bytas ut mot "Miljöanalys",

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 14 a §, och närmast före denna en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Avverkning på skogsmark skall vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas *samt meddela föreskrifter om hur avverkning skall bedrivas för att tillgodose kraven enligt första stycket.*

För att möjliggöra försöksverksamhet får skogsvårdsstyrelsen i särskilda fall medge undantag från första stycket.

Skogs- och miljöredovisning

14 a §

För varje brukningsenhet skall det finnas en redovisning som anger hur skogen ser ut och vilka natur- och kulturmiljövärden som har registrerats för brukningsenheten.

Redovisningen skall upprättas enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket.

¹ Lagen omtryckt 1993:553.

30 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötseln av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och trädsamlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

För att tillgodose dessa intressen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om förbud mot avverkning och andra skogsbruksåtgärder på skogliga impediment.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om de åtgärder som skall vidtas för det fall föreskrifter enligt första stycket inte har följts.

Bemyndigandet i första stycket medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Bemyndigandet i första och tredje stycket medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

36 §

Om en avverkning föranleder förhållandevis dyra återväxtåtgärder i större omfattning, får skogsvårdsstyrelsen i samband med avverkningen besluta att säkerhet skall ställas för fullgörandet av åtgärderna.

Säkerhet får även krävas som villkor för tillstånd enligt 16 § eller enligt 27 § första stycket.

Avverkning som avses i första stycket får påbörjas först när säkerhet ställts och godkänts av skogsvårdsstyrelsen.

Ställs inte säkerhet i fall som avses i första stycket, får skogsvårdsstyrelsen meddela förbud att avverka skog på brukningsenheten utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Härigenom föreskrivs att 14 § skogsvårdslagen (1979:429)¹ i paragrafens lydelse enligt lagen (1998:000) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §²

Skogsmarkens ägare är skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer underrätta skogsvårdsstyrelsen om

1. avverkning och uttag av skogsbränsle som skall äga rum på hans mark,	
2. sådan dikning i samband med avverkning som inte kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken, <i>och</i>	2. sådan dikning i samband med avverkning som inte kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken,
3. vad han avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kultur- miljövårdens intressen i samband med avverkning på hans mark.	3. vad han avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kultur- miljövårdens intressen i samband med avverkning på hans mark, <i>och</i>
	4. vad han avser att göra för att trygga återväxten.

¹ Lagen omtryckt 1993:553.

² Lydelse enligt prop. 1997/98:90.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	1
Motionerna	2
Utfrågning.....	5
Utskottet	6
Inledning	6
Svensk skogspolitik i ett internationellt perspektiv.....	6
Utvärderingen av skogspolitiken	7
Skogspolitiken och dess mål	7
Skogspolitikens medel	10
Skogsvårdslagstiftningen och skogsvårdslagens tillämpningsområde	10
Anläggning av ny skog på skogsmark	12
Röjning och gallring av skog	13
Avverkning av skog	14
Anmälningsskyldigheten.....	18
Generell hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen...	20
Skogs- och miljöredovisning	23
Ekonomisk säkerhet för återväxtåtgärder.....	24
Områdesskydd m.m.	25
Statligt ekonomiskt stöd.....	29
Kunskapsförsörjning	30
Skogens kulturmiljövården	32
Skogsvårdsorganisationen.....	32
Ekonomiska konsekvenser av förslagen	33
Hemställan	34
Reservationer	37
Särskilda yttranden	43
Propositionens lagförslag.....	48